МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет фінансів

Кафедра корпоративних фінансів і контролінгу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«Корпоративні фінанси»
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему **«Діяльність інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку»**

здобувача Аль-Зубі Юлії Бассамівної

Науковий керівник:д.е.н., проф., професор кафедри корпоративних фінансів і контролінгу Онікієнко Сергій Володимирович

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри корпоративних фінансів і контролінгу:

д.е.н., проф., Терещенко Олег Олександрович:

_____

Київ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет фінансів

Кафедра корпоративних фінансів і контролінгу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«Корпоративні фінанси»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 «Управління та адміністрування»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

ПОГОДЖЕНО
Керівник проєктної групи (гарант) освітньо-професійної програми

_____ І.В.Іванець
«___» _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри корпоративних фінансів і контролінгу

_____ О.О. Терещенко
«___» _____ 2024 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Аль-Зубі Юлії Бассамівні

Заочної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему **«Діяльність інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від "17"квітня 2024 р .№680-ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах ТОВ «КУА «ОТП Капітал»

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретичні засади організації діяльності інститутів спільного інвестування
Розділ 2	Діяльність інститутів спільного інвестування в Україні
Розділ 3	Напрямки розвитку інститутів спільного інвестування в Україні

Об'єкт дослідження:	Фінансово-економічні відносини, що виникають у процесі діяльності інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку.
Предмет дослідження:	Порядок організації, зміст етапів та методи реалізації фінансової і інвестиційної діяльності інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Дослідити теоретичні і методологічні засади та практику організації та реалізації фінансової і інвестиційної діяльності інститутів спільного інвестування і визначити напрямки щодо покращення управління фінансовою та інвестиційною діяльністю ІСІ в Україні.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1

Дослідити теоретичні засади функціонування ІСІ на фінансовому ринку: визначитися з особливостями організації діяльності і функціонування ІСІ в контексті фінансового посередництва; здійснити реферування актуального наукового доробку за напрямком

дослідження з акцентуванням на специфіці організації і управління фінансовою і інвестиційною діяльністю ІСІ; описати алгоритми використання методів і методик формування і управління інвестиційним портфелем; описати теоретичне підґрунтя для існуючих/рекомендованих критеріїв оцінки фінансового і економічного ефекту/ефективності діяльності ІСІ.

<u>У розділі 2</u>

Здійснити прикладне дослідження оцінки діяльності ІСІ в Україні: визначитися з показниками та зібрати і проаналізувати доступні статистичні дані та іншу актуальну інформацію, що дають змогу визначитися з поточним станом діяльності ІСІ (як фінансових посередників) в Україні; описати поточний стан нормативного і правового регулювання (зовнішні і внутрішньокорпоративні положення), що має прямий або опосередкований вплив на процес управління інвестиційними активами ІСІ та прийняття інвестиційних і фінансових рішень та вибору і/або використання методів оцінки ефективності управління інвестиційним портфелем і компанією загалом.

Здійснити комплексну оцінку: фінансового стану ІСІ; інвестиційного портфеля обраного для аналізу ІСІ з урахуваннях усіх методик, методів і індикативних показників, які вже було описано у першому розділі дослідження та зробити комплексний висновок стосовно доцільності і ефективності використання методів оцінки економічного ефекту / ефективності при управлінні інвестиційним портфелем компанії. Визначити і оцінити індивідуальні тренди компанії – у частині оцінки якості інвестиційного портфеля з урахуванням факторів ризику і невизначеності на фінансовому ринку та порівняти їх з трендами попередньо визначеними для галузі в цілому.

<u>У розділі 3</u>

Описати і проаналізувати виявлені проблеми та перспективи розвитку управління ІСІ з використанням кращих світових практик. Співвіднести перелік основних проблем управління діяльністю ІСІ в Україні з переліком кращих практик (вітчизняних і зарубіжних), які, на вашу думку, заслуговують на впровадження в Україні, попередньо здійснивши аналітичну їх оцінку на предмет спроможності бути адаптованими до українських реалій (на рівні галузі). Визначитися, які практики можуть бути застосовані без жодних змін, які мають бути модифіковані з урахуванням поточного стану галузі або економіки загалом і які не можна реалізувати в національній практиці з огляду на їх несумісність з економічними реаліями і/або з існуючою нормативно-правовою базою. На мікрорівні – сформулювати перелік пропозицій/заходів спрямованих на покращення якості управління фінансово- інвестиційною діяльністю ІСІ, що був обраний для аналізу та оцінити очікувані економічні та/або управлінські наслідки їх реалізації.

Завдання підготував
науковий керівник С. В. Онікієнко

30 січня 2024 р..

Завдання одержав
здобувач

30 січня 2024 р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 67 сторінок, 6 таблиць, 20 рисунків, список використаних джерел з 42 найменувань, додатки.

«Діяльність інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку»

Об'єктом дослідження є фінансово-економічні відносини, що виникають у процесі діяльності інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку.

Предметом дослідження є порядок організації, зміст етапів та методи реалізації фінансової і інвестиційної діяльності інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – дослідити теоретичні і методологічні засади та практику організації та реалізації фінансової і інвестиційної діяльності інститутів спільного інвестування.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

– дослідити теоретичні засади функціонування ІСІ;

– здійснити реферування актуального наукового доробку за напрямком дослідження;

– описати алгоритми використання методів і методик формування і управління інвестиційним портфелем;

– описати теоретичне підґрунтя для критеріїв оцінки фінансового і економічного ефекту/ефективності діяльності ІСІ;

– здійснити прикладне дослідження оцінки діяльності ІСІ в Україні;

– описати поточний стан нормативного і правового регулювання діяльності інститутів спільного інвестування;

– здійснити комплексну оцінку фінансової і інвестиційної діяльності обраного ІСІ;

– описати і проаналізувати виявлені проблеми та перспективи розвитку управління ІСІ;

– визначитися, які практики можуть бути застосовані , які мають бути модифіковані і які не можна реалізувати в національній практиці і з яких причин;

– на мікрорівні – сформулювати перелік пропозицій/заходів спрямованих на покращення якості управління фінансово- інвестиційною діяльністю ІСІ.

Практичне значення отриманих результатів. Практичне значення одержаних результатів полягає в досліджені нормативно-правового регулювання ІСІ, проведенні оцінки тенденцій розвитку ІСІ в Україні, здійсненні аналізу ефективності діяльності ІСІ на прикладі OTP Capital, досліджені зарубіжної практики організації інвестиційної діяльності ІСІ, визначенні та систематизації проблем розвитку інститутів спільного інвестування в Україні та шляхи їх вирішення, визначенні та узагальненні напрямків розвитку інвестування ІСІ в Україні. Отримані результати дослідження можуть бути використані для формування рекомендацій для Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо подальшого розвитку інститутів спільного інвестування в Україні.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2024.

Рік захисту роботи 2024.

Ключові слова: фінансове посередництво, інститути спільного інвестування , інвестиційний портфель, оцінка ефективності.

ВІДГУК

про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету фінансів освітньо-професійної програми
«Корпоративні фінанси»
Аль-Зубі Юлії Бассамівної
на тему «**Діяльність інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку»**

Актуальність теми. З огляду на потребу в розбудові і модернізації інституціонального середовища у якому функціонує фінансовий ринок Україні, де фінансова система еволюційно склалася як банкоцентрична, дослідження ролі і діяльності інститутів спільного інвестування, як компліментарних інститутів, має теоретичну і практичну значимість, а обрана здобувачем тема дослідження може бути віднесена до переліку актуальних.

Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврська роботи. У першому розділі кваліфікаційного дослідження увага акцентується на дослідженні теоретичних засад функціонування ІСІ на фінансовому ринку. Автор досліджує особливостями організації діяльності і функціонування ІСІ в контексті фінансового посередництва. Досліджується фінансова і інвестиційна діяльність ІСІ, зміст і форми реалізації цієї діяльності; розглянуто актуальні теоретичні концепції діяльності ІСІ в контексті фінансового посередництва. Логічним завершенням реферативного огляду теоретичних засад діяльності ІСІ є дослідження питань пов'язаних з особливостями формування і управління інвестиційним портфелем та методологією оцінки ефективності інвестиційної діяльності ІСІ.

Практичні аспекти діяльності інститутів спільного інвестування розглянуті у другому розділі роботи. Автором досліджено нормативно-правові аспекти регулювання діяльності ІСІ в Україні, виявлено і оцінено основні тенденції розвитку галузі на макроекономічному рівні. На завершення аналітичного блоку дослідження автор запропонував дослідження ТОВ «КУА «ОТП КАПІТАЛ» з акцентом на аналізі фінансової ефективності та дотриманні галузевих нормативів. В аналітичній частині автор, за можливості, використовував теоретичні положення, що були сформульовані у теоретичному розділі дослідження.

У третьому розділі роботи наведено авторський аналіз основних проблем діяльності ІСІ в Україні та поєднав його з досвідом використанням кращих зарубіжних і вітчизняних практик. Результатом цього аналізу стало формулювання переліку пропозицій і рекомендацій щодо удосконалення діяльності інститутів спільного інвестування..

Наявність самостійних розробок автора. Більшість авторських розробок знайшли своє відображення у форматі теоретичних і методологічних узагальнень – на теоретичному етапі дослідження та адаптивного

прикладного використання вже існуючих методів і моделей до оцінки фінансового стану ІСІ та виконання ним галузевих фінансових нормативів - на етапі польового дослідження.

Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій. Загалом, наведені за результатами дослідження висновки і рекомендації не суперечать загальноприйнятим, дають змогу визначитися з рівнем фахової обізнаності здобувача з проблематикою дослідження і, крім того, засвідчують певний рівень якості виконаної роботи.

Наявність недоліків. До недоліків роботи варто віднести: фрагментарність у частині огляду літератури та нечіткість висновків за результатами реферування; незначні диспропорції в обсягах окремих підрозділів; нечітку систематизацію елементів новизни в частині висновків щодо поліпшення організації діяльності ІСІ; у практичному розділі - зміщення акценту дослідження в сторону аналізу поточного фінансового стану підприємства (виключно поточний і ретроспективний аналіз) за рахунок зменшення уваги до питань пов'язаних з дослідженням перспектив вдосконалення методів формування і управління інвестиційним порфелем.

Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи до публічного захисту (0-70 балів): 60 балів.

Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК

1) кваліфікаційна бакалаврська робота Аль-Зубі Юлії Бассамівни на тему «Діяльність інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку» виконана на актуальну тему і відповідає вимогам, визначеним у Положенні про кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана;

2) здобувачка підтвердила набуття компетентностей, що відповідають освітньо-професійній програмі «Корпоративні фінанси», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;

3) здобувач може бути допущеним до захисту перед Екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти з подальшим присудженням йому освітнього ступеня бакалавра з присвоєнням освітньої кваліфікації: бакалавр фінансів, банківської справи та страхування.

Науковий керівник: професор кафедри корпоративних фінансів і контролінгу, д.е.н., проф.

Онікієнко С. В.

«11» червня 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП **3**

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ **6**

1.1. ІСІ як інститут фінансового посередництва 6

1.2. Формування і управління інвестиційним портфелем ІСІ 20

1.3. Методологія оцінки ефективності інвестиційної діяльності ІСІ 24

РОЗДІЛ 2. ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ **29**

2.1. Нормативно-правове регулювання ІСІ 29

2.2. Оцінка тенденцій розвитку ІСІ в Україні 33

2.3. Аналіз ефективності діяльності ІСІ на прикладі ТОВ «КУА «ОТП КАПІТАЛ» 40

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ **45**

3.1. Зарубіжні практики організації інвестиційної діяльності ІСІ 45

3.2. Проблеми розвитку інститутів спільного інвестування в Україні та шляхи їх вирішення 50

3.3. Напрямки розвитку інвестування ІСІ в Україні 55

ВИСНОВКИ **61**

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ **65**

ДОДАТКИ **69**

ВСТУП

Актуальність теми. Сьогодні однією з головних проблем України є забезпечення стабільного економічного зростання. Важливою складовою, що безпосередньо впливає на економічний розвиток, є інвестиційна сфера. Безперечно, інвестиції відіграють ключову роль у створенні умов для виходу країни з економічної кризи, впровадженні структурних змін у народному господарстві, застосуванні сучасних досягнень технічного прогресу та підвищенні показників господарської діяльності на всіх рівнях. Ефективність інвестиційного ринку країни залежить від розвитку інституційних інвесторів, чия успішна діяльність стимулює розширення інвестиційних можливостей суб'єктів господарювання.

Серед учасників небанківського сектору, що акумулюють фінансові ресурси фізичних та юридичних осіб і формують пул фінансових активів, слід виділити інститути спільного інвестування (ІСІ). ІСІ значно впливають на розвиток фондового ринку, корпоративної культури та управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковими дослідженнями діяльності інститутів спільного інвестування в Україні займаються такі вчені, як І. Бланк, І. Гуцал, В. Зимовець, Т. Майорова, С. Хоружий, В. Федосов та інші. І. Івахненко, С. Криниця, З. Мацук, І. Семенча у своїх роботах акцентують увагу на результатах функціонування ІСІ та висвітлюють проблемні питання їх діяльності.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідити і узагальнити теоретичні засади і існуючі практики та визначитись з напрямками щодо покращення управління фінансовою та інвестиційною діяльністю ІСІ в Україні.

Відповідно до мети встановлено наступні *завдання дослідження:*

– дослідити ІСІ як інститут фінансового посередництва;

– визначити особливості формування і управління інвестиційним портфелем ІСІ;

– здійснити аналіз методології оцінки ефективності інвестиційної діяльності ІСІ;

– дослідити нормативно-правове регулювання ІСІ;

– провести оцінку тенденцій розвитку ІСІ в Україні;

– здійснити аналіз ефективності діяльності ІСІ на прикладі OTP Capital;

– дослідити зарубіжні практики організації інвестиційної діяльності ІСІ;

– визначити проблеми розвитку інститутів спільного інвестування в Україні та шляхи їх вирішення;

– визначити напрямки розвитку інвестування ІСІ в Україні.

Об'єктом дослідження є фінансово-економічні та економіко-правові відносини, що виникають у процесі функціонування інститутів спільного інвестування.

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні аспекти діяльності інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку.

Методи дослідження, що було використано під час написання роботи: методи статистичного аналізу, синтезу, узагальнення, аналізу, методи порівняльного аналізу, метод системного аналізу, табличні та графічні методи.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретичне значення отриманих результатів полягає в дослідженні ІСІ як інституту фінансового посередництва, визначенні особливостей формування і управління інвестиційним портфелем ІСІ, здійсненні аналізу методології оцінки ефективності інвестиційної діяльності ІСІ. Практичне значення одержаних результатів полягає в досліджені нормативно-правового регулювання ІСІ, проведенні оцінки тенденцій розвитку ІСІ в Україні, здійсненні аналізу ефективності діяльності ІСІ на прикладі OTP Capital, досліджені зарубіжної практики організації інвестиційної діяльності ІСІ, визначенні та систематизації проблем розвитку інститутів спільного інвестування в Україні та шляхи їх вирішення, визначенні та узагальненні напрямків розвитку інвестування ІСІ в Україні. Отримані результати дослідження можуть бути використані для формування рекомендацій для Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо подальшого розвитку інститутів спільного інвестування в Україні.

Інформаційну базу дослідження становлять праці вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків, статистичні дані, дані та звіти Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, фінансова звітність OTP Capital.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

1.1. ІСІ як інститут фінансового посередництва

Формування та розвиток механізму накопичення капіталу є передумовою побудови стабільної і ефективної економічної системи. Однією з найперспективніших форм інвестування національної економіки є використання інвестиційних фондів, особливо інститутів спільного інвестування (ІСІ).

У сучасній економіці існує декілька концепцій виникнення інвестиційних фондів (рис. 1.1).

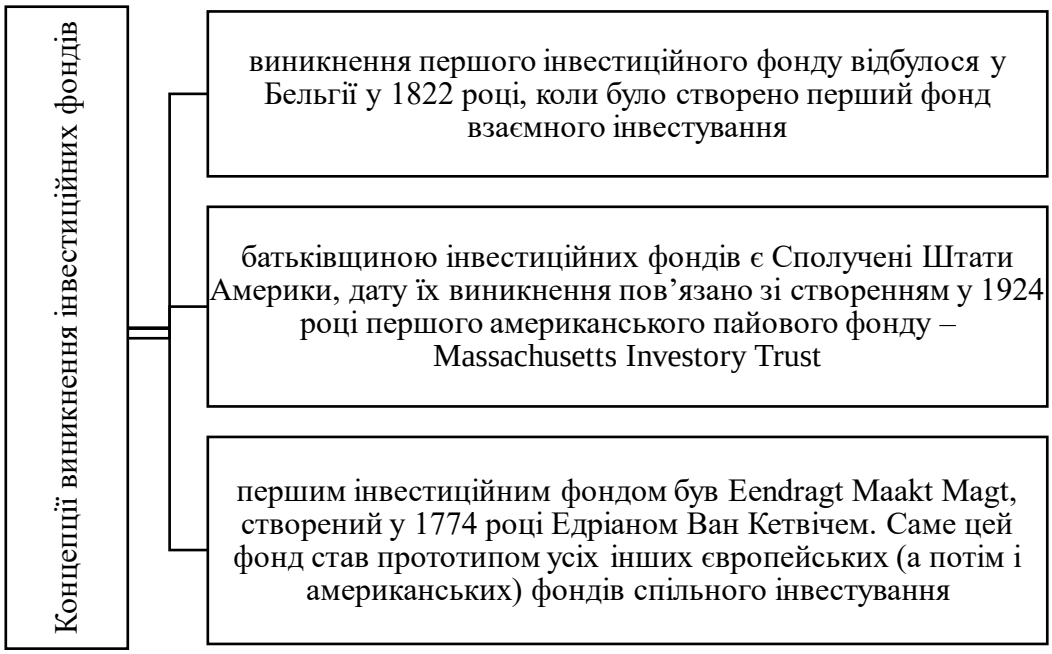

Рисунок 1.1 - Концепції виникнення інвестиційних фондів [1;3]

Спільне інвестування відбувається, коли компанія з управління фондом чи венчурного капіталу надсилає запрошення інвестору, пропонуючи можливість інвестувати у його основний чи приватний фонд у межах конкретної базової портфельної компанії. Основна мета спільного інвестування полягає в тому, щоб

надати приватним особам доступ до високоприбуткових інвестиційних портфелів без надмірних комісій, пов'язаних із фондами прямих інвестицій. Крім того, співінвестори одержують права власності, пропорційні їхнім інвестиціям. Спільне інвестування дає переваги як інвесторам, так і управляючим фондами. Управляючі фондами можуть отримувати регулярні заохочувальні винагороди за управління, сприяючи взаємовигідним відносинам. Співінвестори отримують вигоду від знижених комісій порівняно з традиційними інвестиціями у фонди прямих інвестицій.

Таким чином, спільне інвестування – це діяльність інвестиційних фондів, спрямована на залучення коштів інвесторів для подальшого фінансування реалізації глобальних інвестиційних проектів, придбання інвестиційно привабливих активів для перепродажу або власності.

Розглянемо погляди дослідників щодо сутності поняття «інститут спільного інвестування» (рис. 1.2).

Дослідник	• **Сутність поняття «інститут спільного інвестування»**
М. Коваленко та Л. Радванська [36]	• визначають інститут спільного інвестування як організаційно-правову форму діяльності, пов’язану з об’єднанням грошових коштів інвесторів з метою отримання прибутку
В. Гриценко [28]	• в Україні в ролі інститутів колективного інвестування виступають професійні інвестори, які мають в своєму арсеналі великі обсяги капіталу, що надає їм можливостей для здійснення різноманітних видів інвестування
Л. Фурдичко [35]	• ефективним інструментом нагромадження значних капіталів, обіг яких забезпечує гармонійний розвиток національної економіки
Аналітики української асоціації інвестиційного бізнесу [1]	• інвестиційні фонди, в яких акумулюються кошти інвесторів для подальшого отримання прибутку через вкладення їх у цінні папери інших емітентів, корпоративні права та нерухомість

Рисунок 1.2 - Сутність поняття «інститут спільного інвестування» згідно поглядів вчених [1;28;35;36]

Отже, інститут спільного інвестування – це інвестиційний фонд, виключною діяльністю якого є інвестування в різні сфери економіки з метою отримання і розподілу прибутку між інвесторами.

На момент виконання дослідження основним нормативно-правовим документом (правовою базою), що регламентує діяльність сучасних вітчизняних інститутів спільного інвестування (ІСІ), є Закон України «Про інститути спільного інвестування» [2]. В статті 1 даного нормативного акту зазначено, що інститут спільного інвестування – корпоративний або пайовий фонд (рис. 1.3) [2].

Рисунок 1.3 - Суть інституту спільного інвестування згідно Закону України «Про інститути спільного інвестування» [2]

Метою діяльності ІСІ є залучення коштів інвесторів та інвестування їх в активи, з метою отримання прибутку від здійснення спільної інвестиційної діяльності, забезпечення прибутковості інвестицій та зростання ринкової вартості вкладень інвесторів.

Основні функції інститутів спільного інвестування представлено на рис. 1.4.

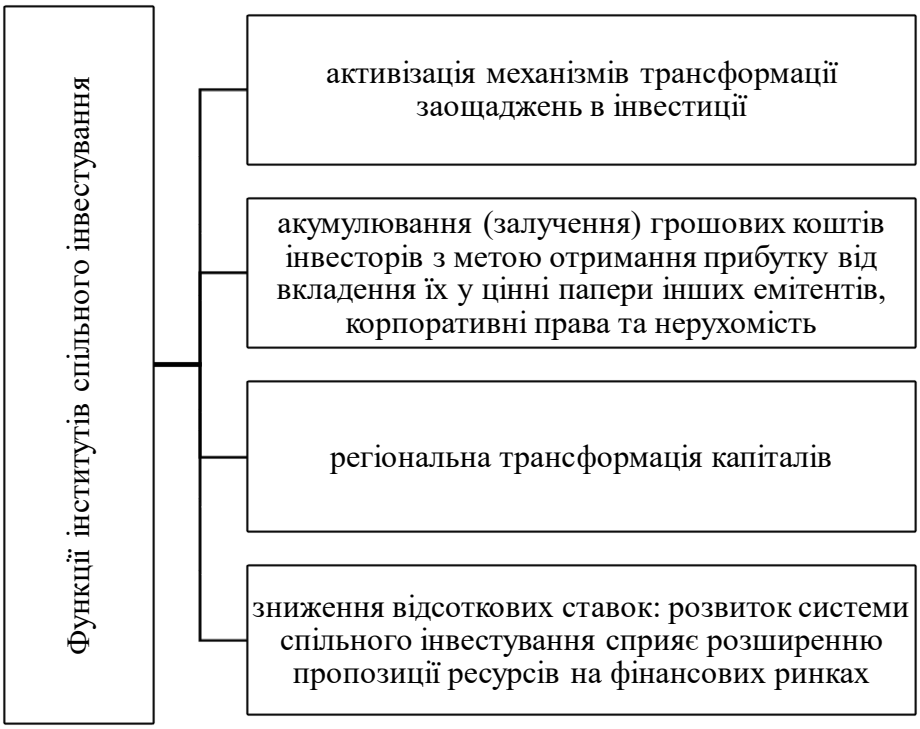

Рисунок 1.4 - Функції інститутів спільного інвестування [18;19]

Спільне інвестування має ряд переваг та недоліків. Основними перевагами спільного інвестування є:

1. Диверсифікація ризиків. Розподіл капіталу серед різних активів зменшує інвестиційний ризик.

2. Професійне управління. Управління активами здійснюють досвідчені професіонали, що підвищує потенціал отримання прибутку.

3. Доступність. Дозволяє інвесторам з невеликим капіталом брати участь у великих інвестиційних проєктах.

4. Ліквідність. Інвестиційні фонди часто пропонують можливість швидко продати активи без значних втрат.

Основними недоліками при спільному інвестуванні є:

1. Витрати на управління. Комісії за управління можуть знизити чистий прибуток інвесторів.

2. Ризик непрофесійного управління. Неправильні рішення менеджерів можуть призвести до втрат.

3. Інвестори мають обмежений вплив на управління активами.

4. Ринковий ризик. Вартість інвестицій залежить від коливань ринку.

Спільне інвестування є ефективним інструментом для зростання капіталу, але потребує обережності при виборі фондів і розуміння можливих ризиків. Основні переваги вкладання коштів в ІСІ для інвесторів відображено на рис. 1.5.

Рисунок 1.5 - Основні переваги вкладання коштів в ІСІ для інвесторів [11]

Кошти окремих приватних інвесторів збираються в єдиний портфель і завдяки цьому інвестуються на більш вигідних для клієнтів умовах, ніж якби кожен з них інвестував свої кошти самостійно. Передаючи їх у довірче управління (купуючи цінні папери інвестиційного фонду), інвестор звільняється від усіх труднощів самостійного інвестування, отримує при цьому підвищену доходність порівняно з іншими інвестиційними альтернативами. До основних видів цінних паперів, що обертаються в ІСІ, належать:

1. Акції. Включають звичайні та привілейовані акції, які надають інвесторам права на частку в прибутку та активи компанії.

2. Облігації. Боргові інструменти, що забезпечують фіксований дохід у вигляді відсотків.

3. Депозитарні розписки. Свідоцтва, що підтверджують право власності на акції, які зберігаються в депозитарії.

4. Інвестиційні сертифікати. Емісійні цінні папери, що випускаються інвестиційними фондами, які підтверджують право інвестора на частку в активі фонду.

5. Деривативи. Похідні фінансові інструменти, такі як опціони та ф'ючерси, які використовуються для хеджування ризиків та спекуляцій.

6. Пайові сертифікати. Свідоцтва про частку в майні пайового інвестиційного фонду.

Ці цінні папери дозволяють інвесторам диверсифікувати свої портфелі, керувати ризиками та досягати фінансових цілей через професійне управління активами в рамках інститутів спільного інвестування.

При цьому ІСІ мають можливість акумулювати кошти окремих інвесторів та виступати на ринку як великі інституційні інвестори, вкладаючи кошти у великі проекти, що дозволяє розвиватись реальному сектору економіки, який є основою для економічного розвитку країни (рис. 1.6).

Рисунок 1.6 - Основні переваги вкладання коштів в ІСІ для країни - макрорівень [11]

Також розглянемо основні переваги інститутів спільного інвестування, що відображено на рис. 1.7.

Рисунок 1.7 – Основні переваги інститутів спільного інвестування на фінансовому та інвестиційному ринку [6;11]

Основною перевагою інвестиційного фонду є те, що інвестор, долучаючись до колективного інвестування навіть із невеликими коштами, отримує переваги професійного управління на фондовому ринку. Незалежно від розміру внеску, інвестовані через фонд кошти будуть диверсифіковані, тобто вкладені у різноманітні цінні папери, що дозволяє знизити ризики.

Таким чином, інститути спільного інвестування (ІСІ) є ефективним інструментом для акумулювання значних капіталів, які сприяють гармонійному розвитку національної економіки. Хоча кошти спільного інвестування не беруть безпосередньої участі у виробництві, фінансовий ринок і виробництво є

взаємозалежними елементами однієї системи. Розвиток виробничого сектора стимулює активність на фондовому ринку, а ефективний ринок капіталів, своєю чергою, сприяє економічному зростанню в цілому.

ІСІ є тим інструментом, який може змусити заощадження населення працювати на користь країни та її громадян. Інститути спільного інвестування – це інвестиційні фонди, основною діяльністю яких є інвестування в різні сектори економіки з метою отримання та розподілу прибутку між інвесторами. Метою діяльності ІСІ є залучення коштів інвесторів та їхнє інвестування в активи з метою отримання прибутку від спільної інвестиційної діяльності, забезпечення прибутковості інвестицій і збільшення вкладень учасників (інвесторів).

До інституційних інвесторів належать державні та приватні пенсійні фонди, страхові компанії, ощадні установи, закриті та відкриті інвестиційні компанії та фонди.

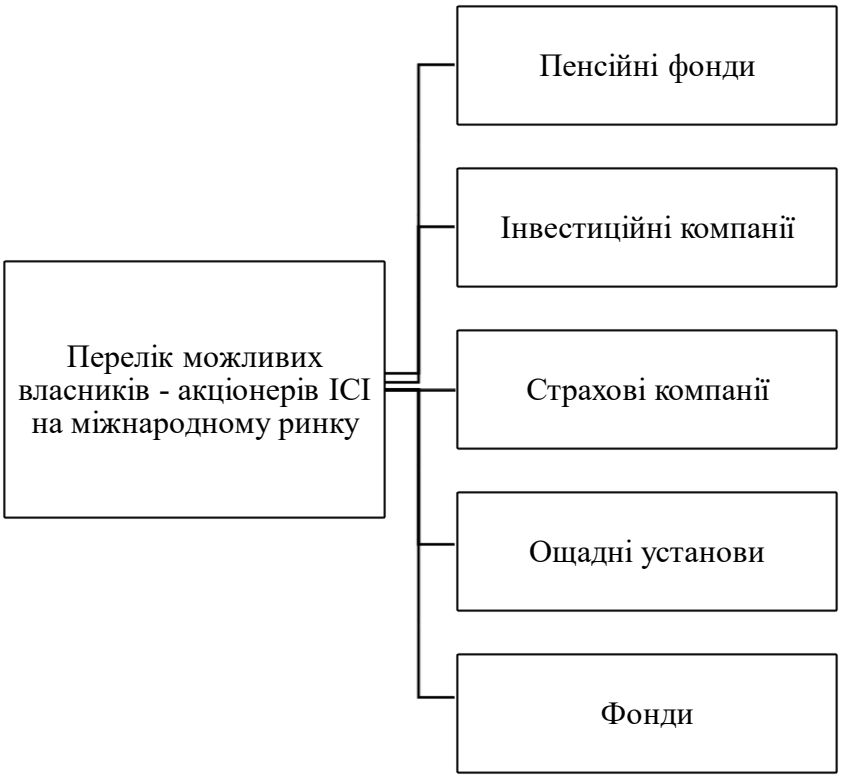

Рисунок 1.8 – Перелік можливих власників - акціонерів ІСІ на міжнародному ринку [4]

1. *Пенсійні фонди*. Пенсійні фонди є найбільшою частиною інституційної інвестиційної спільноти. Пенсійні фонди отримують виплати від приватних осіб та спонсорів, як державних, так і приватних, та обіцяють виплачувати пенсійну допомогу у майбутньому бенефіціарам фонду. Незважаючи на те, що пенсійні фонди мають значні обмеження щодо ризику та ліквідності, вони часто можуть спрямовувати невелику частину своїх портфелів на інвестиції, які нелегко доступні роздрібним інвесторам, таким як фонди прямих інвестицій та гедж-фонди. Пенсійні фонди стають власниками та співвласниками інститутів спільного інвестування (ІСІ) з кількох важливих причин:

1) Диверсифікація ризиків. Інвестуючи у різні активи через ІСІ, пенсійні фонди можуть значно знизити інвестиційні ризики. Диверсифікація допомагає уникнути великих втрат у разі невдачі в окремих інвестиціях.

2) Професійне управління активами. ІСІ зазвичай управляються професійними менеджерами, які мають всебічні знання та досвід у сфері інвестування. Це дозволяє пенсійним фондам отримувати вищу віддачу від інвестицій завдяки кваліфікованому управлінню.

3) Доступ до різноманітних активів. Через ІСІ пенсійні фонди отримують доступ до різноманітних активів, таких як акції, облігації, нерухомість та інші фінансові інструменти. Це сприяє кращій диверсифікації та зростанню капіталу.

4) Економія на масштабі. Інвестуючи у великі портфелі активів через ІСІ, пенсійні фонди можуть скористатися перевагами економії на масштабі, що знижує витрати на управління та трансакції.

5) Висока ліквідність. Багато ІСІ забезпечують високу ліквідність інвестицій, що дозволяє пенсійним фондам легко купувати та продавати активи у відповідь на зміну ринкових умов або вимоги учасників фонду.

6) Стратегічні інвестиції. Пенсійні фонди мають довгострокові інвестиційні горизонти, що добре поєднується з інвестиційними стратегіями ІСІ. Це дозволяє фондам інвестувати в активи, які можуть мати високу віддачу у довгостроковій перспективі.

7) Регуляторні вимоги. Інвестування через ІСІ допомагає пенсійним фондам дотримуватися регуляторних вимог щодо диверсифікації та управління ризиками, що встановлені національними та міжнародними регуляторами.

8) Підвищення доходності. Залучення професійних управляючих та диверсифікація активів може призвести до вищої доходності у порівнянні з традиційними формами інвестування, що важливо для забезпечення стабільних пенсійних виплат.

9) Соціальна відповідальність. Інвестування через ІСІ може враховувати екологічні, соціальні та управлінські критерії (ESG), що дозволяє пенсійним фондам виконувати свої зобов'язання щодо соціальної відповідальності та сталого розвитку.

10) Підвищення надійності. Інвестиції у добре керовані ІСІ можуть забезпечити стабільний дохід та захист капіталу, що є ключовим для пенсійних фондів, які мають забезпечити виплати пенсій своїм учасникам.

Ці причини роблять ІСІ привабливими для пенсійних фондів, сприяючи забезпеченню стабільного фінансового майбутнього для пенсіонерів.

2. *Інвестиційні компанії.* Інвестиційні компанії є великим інституційним інвестиційним класом та надають професійні послуги банкам та приватним особам, які бажають інвестувати свої кошти. Більшість інвестиційних компаній є або закритими або відкритими пайовими інвестиційними фондами, при цьому відкриті фонди постійно випускають нові акції в міру отримання коштів від інвесторів. Закриті фонди випускають фіксовану кількість акцій і зазвичай торгуються на біржі.

Відкриті фонди мають більшу частину активів у цій групі, і за останні 50 років вони пережили швидке зростання, оскільки інвестування у фондовий ринок стало популярнішим. Однак із швидким зростанням біржових фондів (Exchange Traded Fund, або ETF) багато інвесторів зараз відвертаються від взаємних фондів. Massachusetts Investors Trust був заснований у 1920-х роках і загальновизнаний першим відкритим взаємним фондом, який працює у Сполучених Штатах.

Незабаром за ними були інші, і до 1929 року в Сполучених Штатах налічувалося ще 19 відкритих взаємних фондів і майже 700 закритих фондів.

3. *Страхові компанії.* Страхові компанії також є частиною інституційної інвестиційної спільноти та контролюють майже таку ж кількість коштів, як і інвестиційні фірми. Ці організації, до яких входять страховики майна і страхування від нещасних випадків, і навіть компанії зі страхування життя, приймають страхові внески, щоб захистити страхувальників від різних видів ризиків. Страхові компанії потім інвестують страхові премії, щоб забезпечити покриття страхових виплат та прибутку. Найчастіше компанії зі страхування життя інвестують у портфелі облігацій та інших цінних паперів із фіксованим доходом із нижчим рівнем ризику.

4. *Ощадні установи.* Ощадні банки з огляду на фідуціарну природу зобов’язань перед вкладниками є суворо регульованими організаціями і повинні дотримуватись правил, що захищають вкладників, а також дотримуватись правил резервування. Ощадні установи як інституційні інвестори вкладають переважну більшість своїх активів в інвестиції з низьким рівнем ризику, такі як казначейські облігації чи фонди ринку.

5. Благодійні та трастові фонди. Благодійні фонди є найдрібнішими інституційними інвесторами, оскільки вони, як правило, фінансуються виключно з альтруїстичною метою. Ці організації, як правило, створюються багатими сім'ями чи компаніями та присвячені певній суспільній меті. Фонди, як правило, створюються з метою покращення якості державних послуг, таких як доступ до фінансування освіти, охорони здоров'я та дослідницьких грантів.

Класифікація інститутів спільного інвестування відповідно до чинного законодавства України відображена на рис. 1.9.

Згідно з положеннями Закону про інститути спільного інвестування, корпоративний фонд визначається як юридична особа, створена у формі акціонерного товариства, яка займається виключно спільним інвестуванням [2].

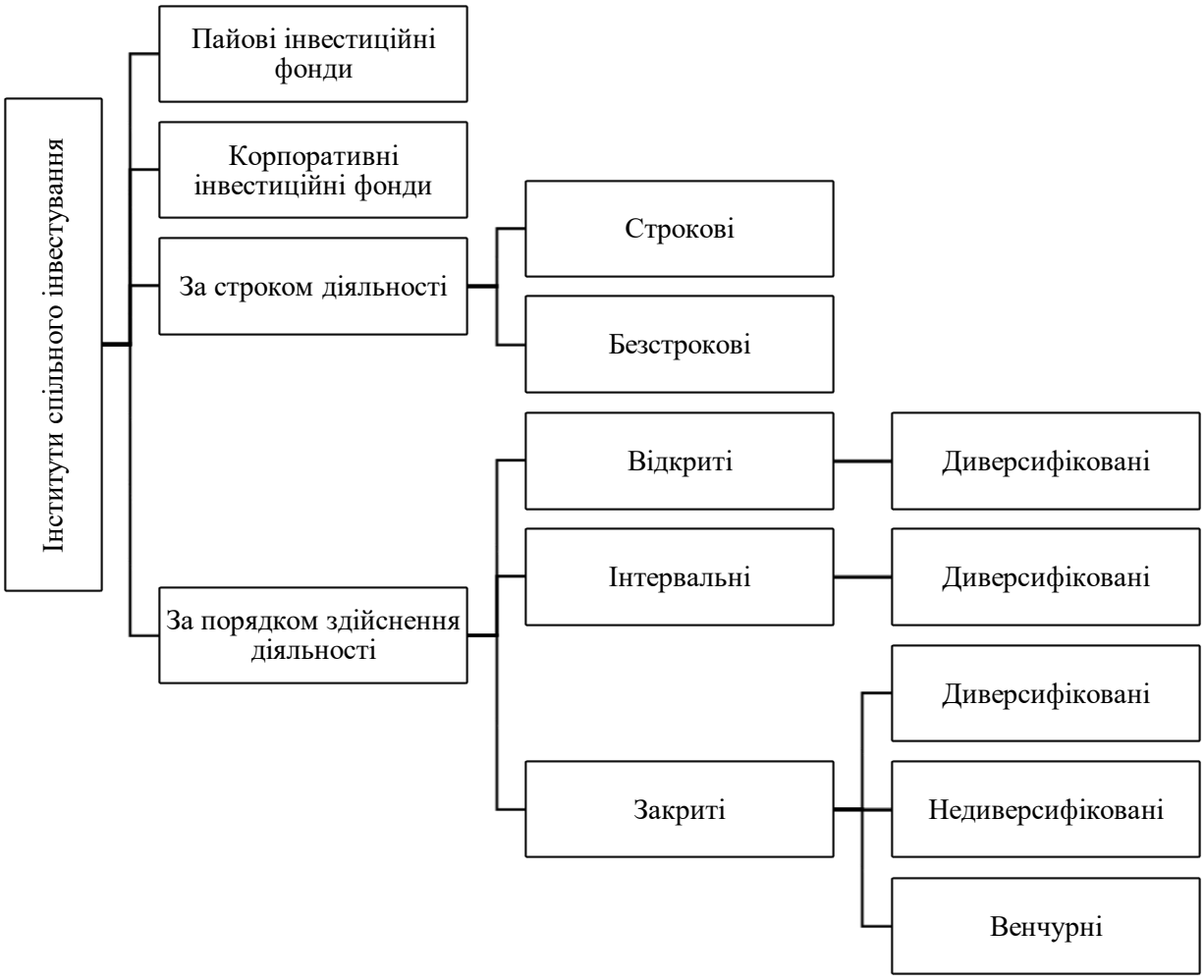

Рисунок 1.9 - Класифікація інститутів спільного інвестування відповідно до чинного законодавства України [2]

На відміну від корпоративного фонду, пайовий фонд не є юридичною особою. Це сукупність активів, що належать учасникам фонду на праві спільної часткової власності. Ці активи знаходяться в управлінні компанії з управління активами, яка веде їх облік окремо від своєї основної господарської діяльності [2].

Характеристику даних видів інститутів спільного інвестування, що представлено в Україні наведено на рис. 1.10.

Ознака класифікації	• Види
За організаційною формою	• **Корпоративний інвестиційний фонд (КІФ).** Фонд такого виду створюється у формі відкритого акціонерного товариства та залучає кошти інвесторів шляхом випуску та продажу акцій. Він є юридичною особою, його засновниками можуть виступати як фізичні так і юридичні особи. Свідоцтвом участі у такому фонді – володіння його акціями, які дають право інвесторам отримувати дохід, брати участь прийнятті рішень відносно діяльності фонду, зміни його керівництва, додаткової емісії акцій, тощо. • **Пайовий інвестиційний фонд (ПІФ).** Це фонд, який становить собою суму коштів вкладників, залучених шляхом випуску та продажу інвестиційних сертифікатів; не є юридичною особою. Він створюється та знаходиться в управлінні Компанії з управління активами(КУА). Свідоцтвом участі у фонді є володіння його інвестиційними сертифікатами, що дають право інвесторам отримувати дохід, контролювати діяльність фонду.
За періодичністю викупу цінних паперів у інвесторів	• **Фонд відкритого типу.** Це інвестиційний фонд, Компанія з управління активами якого бере на себе зобов'язання в будь-який час на вимогу інвестора викупити у нього цінні папери фонду (акцію або інвестиційний сертифікат) за ціною, відповідною до вартості чистих активів фонду на день звернення інвестора. • **Фонд закритого типу.** Це інвестиційний фонд, який створюється на певний період часу. КУА такого фонду викупає цінні папери фонду тільки по закінченню дії цього терміну за ціною, відповідною до вартості чистих активів фонду на момент прийняття рішення про закриття фонду. • **Фонд інтервального типу.** Це інвестиційний фонд, Компанія з управління активами якого бере на себе зобов'язання викупати цінні папери фонду тільки у встановлені інтервали часу (не рідше разу на рік) за ціною, відповідною до вартості чистих активів фонду на день звернення інвестора.
За ступенем державного регулювання	• **Диверсифікованого виду.** Це фонд (ICI), що інвестує в різні типи фінансових інструментів в пропорціях, що встановлені законодавством. Є найнадійнішим, хоча високі вимоги, що до нього встановлюються, звужують маневреність фонду, обмежують його можливості з інвестування коштів та, відповідно, роблять його менш дохідним. • **Недиверсифікованого виду.** Недиверсифікований фонд (ICI) не обмежений законодавством щодо здійснення своїх інвестицій. Такі фонди можуть бути більш дохідними та більш ризикованими для інвесторів, ніж диверсифіковані, оскільки не мають обмежень щодо фінансових інструментів, в які можуть вкладати свої кошти.
За способом розміщення цінних паперів	• **Фонд з публічним розміщенням (відкритого типу).** Розміщує цінні папери шляхом публічної пропозиції – оголошення про відкритий продаж цінних паперів, зробленого в засобах масової інформації, а також в будь-який інший спосіб та зверненого до невизначеної кількості осіб. • **Фонд з приватним (закритим) розміщенням (закритого типу).** Розміщує цінні папери без відкритого продажу шляхом безпосередньої пропозиції цінних паперів попередньо визначеному колу осіб.

Рисунок 1.10 - Класифікація інститутів спільного інвестування [2]

Цікавим аспектом є підхід до класифікації інститутів спільного інвестування, запропонований вченими в галузі економіки. Ця класифікація варта уваги в рамках дослідження, оскільки інститути спільного інвестування є явищем економічним так само, як і правовою категорією. Наведемо деякі з них. Наприклад, К.В. Клименко визначає такі критерії для класифікації інститутів спільного інвестування:

1) за цілями інвестування (фонди росту, фонди доходу, фонди надійного розміщення коштів);

2) за динамікою руху вартості активів (фонди зростання, фонди «агресивного зростання», «збалансовані фонди», фонди типу «зростання/дохід»);

3) за видами активів (фонди облігацій, фонди акцій, фонди грошового ринку, індексні фонди, біржові фонди, фонди змішаних інвестицій, фонди нерухомості, рентні фонди, девелоперські фонди, фонди будівництва, фонди іпотечні);

4) за географією вкладень (національні та міжнародні інвестиційні фонди);

5) за обсягом первісних інвестицій під час входження у фонд (фонд, що мають «мінімальний вхід», «низький вхід», «помірний вхід», «високий вхід») [8, с. 8–9].

І.Б. Олексів та І.Р. Шпакович пропонують класифікацію інститутів спільного інвестування за рівнем ризику на звичайні (низько- та середньоризикові фонди, учасниками яких є як фізичні, так і юридичні особи; не можуть бути одночасно закритого типу та диверсифікованими) та венчурні (найбільш ризиковий тип фонду, учасниками якого здебільшого є юридичні особи; вони є тільки закритого типу та недиверсифіковані) [9, с. 311].

Отже, інститути спільного інвестування можна поділити на такі категорії: залежить від організаційно-правової форми, в якій він створений (тип установи та вид договору); залежить від послідовності дій (відкритий (купівля цінних паперів у будь-який час за бажанням учасника), інтервальний (купівля цінних паперів протягом періоду, визначеного в проспекті емісії), закритий (купівля цінні папери час від часу) без зобов'язання викупу цінних паперів)); залежить від тривалості діяльності (термінові та постійні); за напрямом інвестування та характером активів інституту спільного інвестування (диверсифіковані, недиверсифіковані, спеціальні та кваліфіковані види); залежить від ліквідності цінних паперів, випущених механізмами спільного інвестування на регульованих фондових ринках (біржових і небіржових).

1.2. Формування і управління інвестиційним портфелем ІСІ

Портфель – одне з найголовніших понять в інвестуванні та фінансах. Це термін, який може мати багато значень, залежно від контексту. Найпростіше визначення портфеля – це набір активів таких як, акцій та облігацій, нерухомості чи навіть криптовалюти, що належать одній фізичній чи юридичній особі. Інвестиційний портфель являє собою сукупність активів і може включати такі інвестиції, як акції, облігації, взаємні фонди і біржові фонди. Також наведемо визначення інвестиційного портфелю згідно вітчизняних науковців, що наведено на рис. 1.11.

Автор	•Визначення
Гриценко А. А. [28]	•Інвестиційний портфель – це «сукупність різних інвестиційних активів, об'єднаних з метою забезпечення оптимального співвідношення між ризиком і доходністю для досягнення конкретних фінансових цілей інвестора».
Ілляшенко С. М. [29]	•Визначає інвестиційний портфель як «сукупність вкладень у різні фінансові інструменти та активи, спрямованих на забезпечення максимізації доходності при прийнятному рівні ризику».
Луцишин З. О. [30]	•Інвестиційний портфель – це «комбінація різноманітних фінансових активів, якими управляють для досягнення певних фінансових цілей, таких як зростання капіталу, отримання доходу або збереження вартості активів».
Дідух І. В. [31]	•Описує інвестиційний портфель як «сукупність різних видів інвестицій, які складають комплекс активів, спрямованих на отримання стабільних доходів і зниження ризиків».
Ковальчук Т. Т. [32]	• Інвестиційний портфель – це «структура, що об'єднує різноманітні фінансові інструменти, створена з метою досягнення інвестором максимальної ефективності шляхом диверсифікації ризиків і збільшення доходності».
Мазаракі А. А. [33]	•Визначає інвестиційний портфель як «набір фінансових активів, що формують інвестор з метою забезпечення досягнення конкретних фінансових цілей за допомогою управління ризиками та доходністю».
Семенюк О. А. [34]	•Інвестиційний портфель – це «комплекс різних активів, включаючи акції, облігації та інші фінансові інструменти, який інвестор використовує для досягнення збалансованого зростання капіталу і зниження ризиків».

Рисунок 1.11 – Підходи до визначення сутності інвестиційний портфель [28-34]

Інвестиційний портфель фінансових інструментів являє собою комплекс активів, що включає акції, облігації, пайові сертифікати, метою якого є забезпечення збалансованого доходу та управління ризиками.

Формування інвестиційного портфеля ІСІ відрізняється від формування інвестиційного портфеля як такого. Типова послідовність дій щодо формування інвестиційного портфеля починається з наступних дій: розробка стратегії інвестиційної діяльності, визначення складу та типу інвестиційного портфеля, аналіз та первинний вибір інвестиційних проектів (рис. 1.11) [12, с. 345].

Початковий етап формування портфеля ІСІ починається з формулювання інвестиційної стратегії або мети діяльності фонду, а також визначення загальних вимог та обмежень щодо складу та структури активів фонду [13]. Водночас правові обмеження значною мірою залежать від обраного типу ІСІ. Так, відкритий ІСІ може бути ІСІ диверсифікованого типу або ІСІ професійного типу.

Тому можна виділити такі категорії активів фондів:

– фонди грошового ринку;
– державні цінні папери;
– облігації;
– акції;
– індексні фонди;
– банківські метали.

Обмеження щодо вибору класу активів, які встановлюються регуляторами, унеможливлює диверсифікацію інвестиційного портфеля за класами активів, що у багатьох випадках означає високий рівень кореляції динаміки активів в структурі портфеля. Це, в свою чергу, унеможливлює застосування або обмежує ефективність деяких подальших етапів формування інвестиційного портфеля ІСІ, таких як вибір фінансових інструментів з низькою взаємною коваріацією, оптимізація параметрів портфеля, здійснення подальшого управління метою виявлення його відповідності бажаному результату, як зазначає Дуда М. О. [14, с. 174].

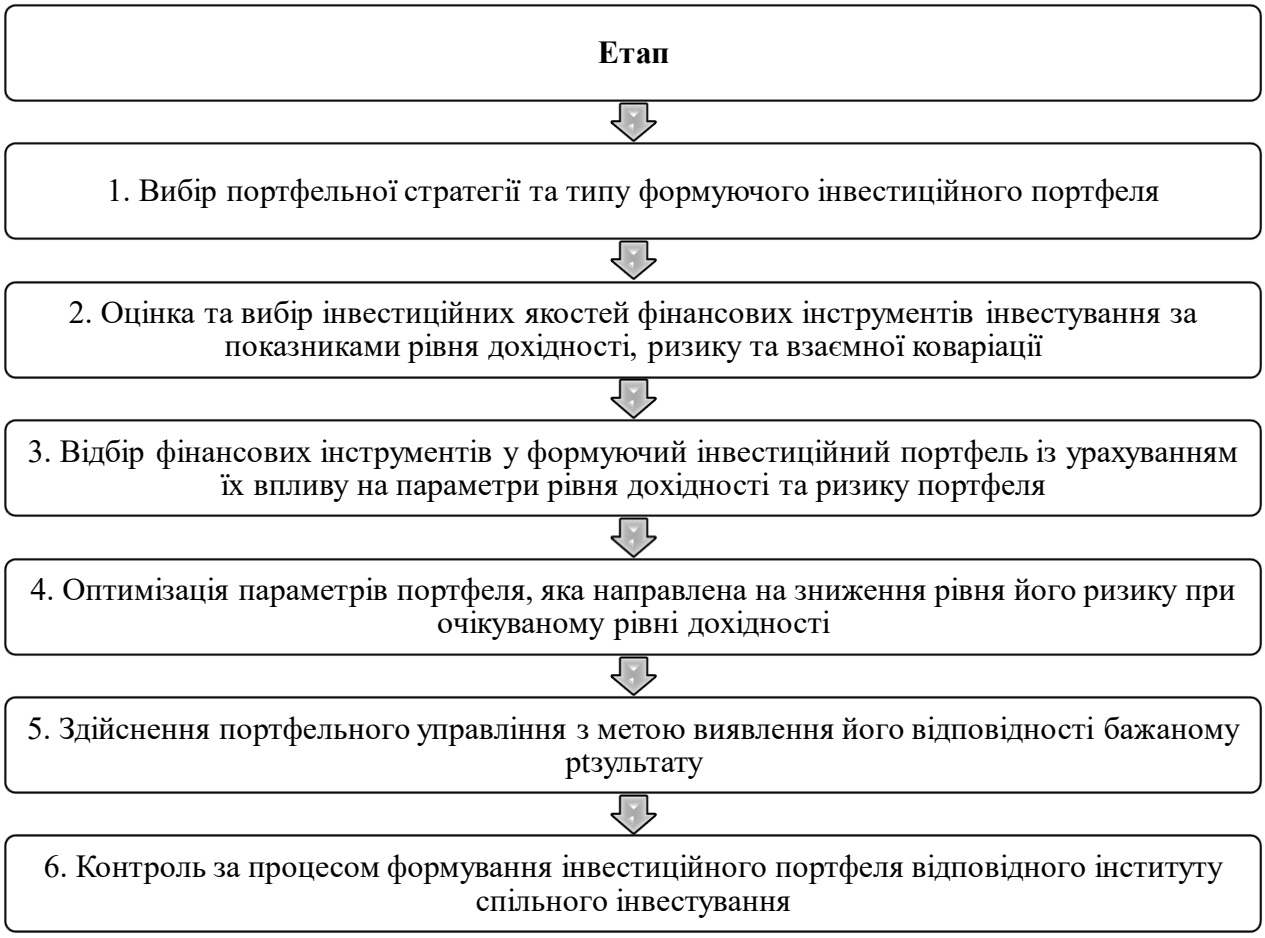

Рисунок 1.12 - Етапи формування інвестиційного портфеля ICI [14]

Основними завданнями формування портфеля ICI є:

– мінімізація інвестиційного ризику;

– ефективне використання капіталу ICI;

– забезпечення високої довгострокової та поточної прибутковості інвестицій;

– переконатися, що ліквідність портфеля знаходиться на належному рівні.

Важливу роль при формуванні портфеля цінних паперів ICI відіграє диверсифікація фінансових інструментів, тип портфеля, рівень оподаткування доходу за окремими фондовими інструментами та ліквідність портфеля.

На сучасному етапі розвитку фондового ринку кількість поширених фінансових інструментів коливається від 7 до 22 різних видів[14]. Формування

портфеля ІСІ здійснюється за основними параметрами, обраними суб'єктами фінансового ринку:

1. Залежить від обраного типу портфеля: портфель, орієнтований на первинний дохід, портфель, спрямований на збільшення виробництва.

2. Розглянути та проаналізувати співвідношення між ризиком і прибутковістю портфеля. Інвестиційний портфель повинен включати цінні папери різних видів з різною прибутковістю та ризиком, при цьому частка цих фінансових інструментів може бути різною. Нижча прибутковість і нижчий ризик окремого цінного папера повинні компенсуватися вищою прибутковістю та вищим ризиком цінного папера. Залежно від складу портфеля це залежить від інвестиційних цілей ІСІ. Формування портфеля базується на складі обраного портфеля, з вищим або нижчим рівнем ризику, відповідно до якого інвестор може бути консервативним або агресивним.

ІСІ формує портфель з підвищеним рівнем ризику, інвестує в ризикові цінні папери та проекти, є активним інвестором. Ключові інвестиційні установи, які інвестують капітал у стабільно працюючий бізнес, а також облігації та короткострокові цінні папери, є консервативними інвесторами та інвесторами з меншим ризиком.

3. Відповідно до плану управління доцільно визначити певну поведінку інвестора (розпорядника коштів) в тій чи іншій ситуації:

– кожен цінний папір має фіксовану частку в портфелі, яка залишається постійною протягом значного періоду часу;

– інвестори приймають гнучкі пропорції компонентів портфеля;

– інвестори використовують різні способи страхування себе від ризиків при реалізації портфельних проектів.

Моніторинг формування і реформування структури портфеля активів ІСІ є основою для прогнозування доходу, який портфель може забезпечити на інвестований капітал з урахуванням ступеню інтенсивності інвестиційних операцій.

1.3. Методологія оцінки ефективності інвестиційної діяльності ІСІ

Питання ефективності управління активами інституційних інвесторів рідко досліджується в економічній літературі. Більшість наукових робіт у сфері сучасного мікрофінансування присвячені ефективності управління корпоративними активами та деяким кількісним показникам, насамперед, коефіцієнтам. Інші вчені зосереджувалися виключно на питанні ефективності управління портфелями фінансових активів, фактично ототожнюючи це з ефективністю управління активами. Багато авторів виділяють набір фінансових коефіцієнтів управління активами, які, на їхню думку, дають змогу оцінити ефективність управління корпоративними активами.

Тому в процесі формування методики оцінки ефективності управління активами інституційних інвесторів одним із вирішальних факторів є створення органу оцінки. У найбільш формальному підході така колекція може включати:

– державу в особі окремих регуляторів;
– оферент послуги з управління активами;
– споживачів цієї фінансової послуги;
– інвесторів, що скористалися послугами інституційних фінансових посередників (кінцевих вигодо-набувачів).

Виходячи з таких позицій, методика оцінки ефективності управління активами має бути універсальною, тобто, відповідати вимогам усіх наведених суб’єктів, але, в більшій мірі орієнтуватися на потреби інвесторів як власників кінцевих заощаджень.

Оцінка ефективності інвестиційної діяльності інститутів спільного інвестування (ІСІ) є важливим аспектом для інвесторів і управлінців, оскільки дозволяє аналізувати результати діяльності та приймати обґрунтовані рішення щодо подальших інвестицій. Методологія оцінки ефективності включає кілька ключових підходів та індикаторів, які використовуються для комплексного аналізу.

Наведемо основні показники методології оцінки ефективності інвестиційної діяльності ІСІ (рис. 1.13):

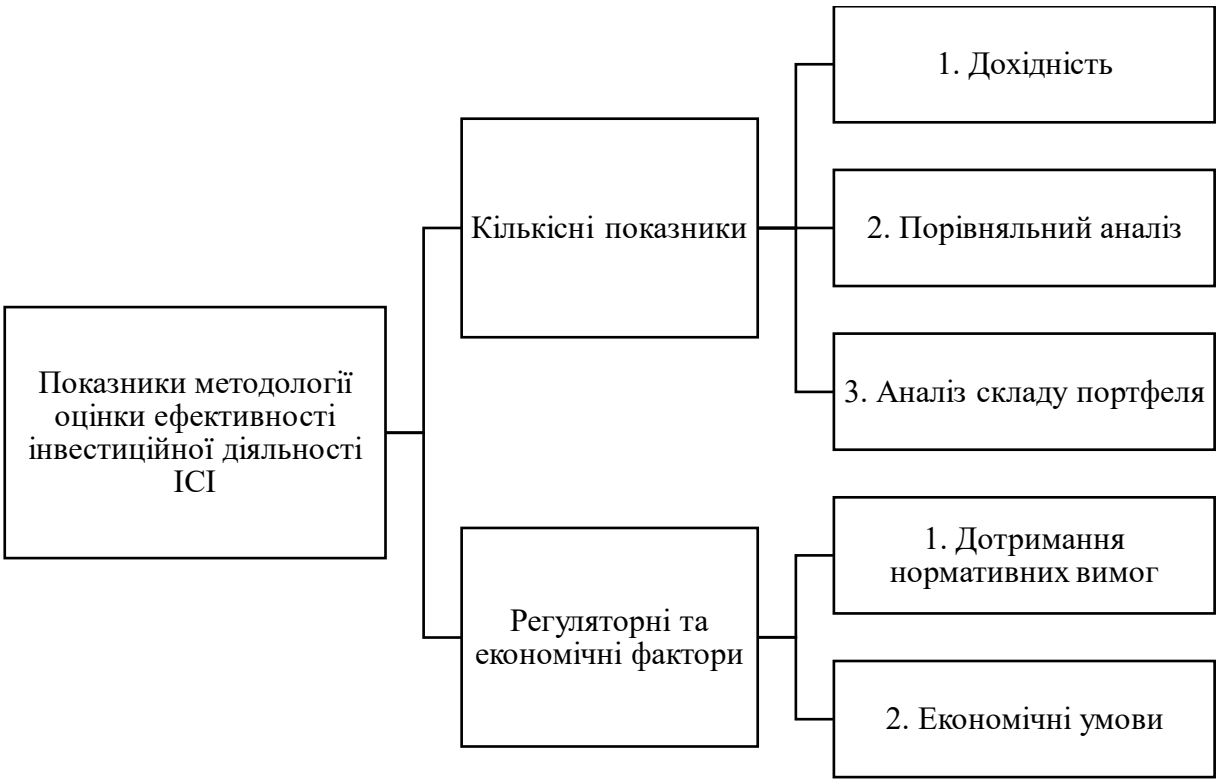

Рисунок 1.13 – Показники методології оцінки ефективності інвестиційної діяльності ІСІ

1. Кількісні показники:

1.1. Дохідність:

– абсолютна доходність: оцінює загальний дохід, отриманий від інвестиційного портфеля за певний період;

– відносна доходність: порівнює доходність ІСІ з базовими індексами чи середньо-ринковими показниками;

– показники рентабельності.

1.2. Порівняльний аналіз

– бенчмаркінг: порівняння результатів ІСІ з результатами інших схожих фондів або з середньо-ринковими показниками;

– аналіз історичних результатів : вивчення довгострокових трендів доходності та ризику для розуміння стабільності результатів.

1.3. Аналіз складу портфеля:

– диверсифікація: оцінка ступеня розподілу активів за різними категоріями (акції, облігації, готівка тощо);

– якість активів: аналіз кредитного рейтингу облігацій, оцінка компаній, в акції яких інвестовано тощо.

2. Регуляторні та економічні фактори:

2.1. Дотримання нормативних вимог:

– законодавча відповідність: перевірка відповідності діяльності ICI місцевим та міжнародним регуляторним вимогам;

- прозорість та звітність: оцінка якості та повноти фінансової звітності, регулярність публікацій результатів діяльності.

2.2. Економічні умови:

– макроекономічні показники: вплив загальноекономічної ситуації на результати діяльності ICI;

– галузеві тренди: аналіз впливу змін у відповідних галузях на ефективність інвестицій.

Одним із ключових показників оцінки інвестиційної діяльності ICI є аналіз показників дохідності шляхом здійснення розрахунку показників рентабельності. Оцінка дохідності інвестиційної діяльності інститутів спільного інвестування (ICI) через показники рентабельності передбачає використання низки фінансових коефіцієнтів, які відображають ефективність інвестицій та здатність генерувати прибуток. Ось основні показники рентабельності, що використовуються для оцінки діяльності ICI:

1. Рентабельність активів (ROA - Return on Assets(1.1):

$$ROA = \text{Чистий прибуток}/\text{Середня вартість активів} * 100\% \qquad (1.1)$$

Даний показник визначає ефективність використання активів для отримання прибутку. Високий ROA свідчить про ефективне управління активами.

2. Рентабельність власного капіталу (ROE - Return on Equity(1.2):

$$ROE = \text{Чистий прибуток}/\text{Власний капітал} * 100\% \quad (1.2)$$

Показник вимірює дохідність інвестицій для акціонерів. Високий ROE свідчить про ефективне використання власного капіталу для отримання прибутку.

3. Рентабельність інвестицій (ROI - Return on Investment(1.3):

$$ROI = \text{Прибуток від інвестицій} - \text{Вартість інвестицій}/\text{Вартість інвестицій} * 100\% \quad (1.3)$$

Показник визначає ефективність вкладених інвестицій, порівнюючи прибуток з початковою вартістю інвестицій.

4. Валовий дохід від інвестицій (Gross Return(1.4):

$$\text{Gross Return} = \text{Валовий прибуток}/\text{Інвестиції} * 100\% \quad (1.4)$$

Показник визначає загальний дохід від інвестицій до вирахування витрат. Використовується для оцінки базової прибутковості інвестиційної діяльності.

5. Операційна рентабельність (Operating Profit Margin(1.5):

$$Operating\ Profit\ Margin = \text{Операційний прибуток}/\text{Дохід} * 100\% \quad (1.5)$$

Визначає частку операційного прибутку у загальному доході. Висока операційна рентабельність свідчить про ефективне управління витратами.

6. Рентабельність витрат (Cost-to-Income Ratio(1.6):

$$Cost - to - Income\ Ratio = \text{Витрати}/\text{Дохід} * 100\% \quad (1.6)$$

Оцінює ефективність управління витратами щодо отриманого доходу. Нижчий показник свідчить про більшу ефективність.

7. Доходність активів (Yield on Assets(1.7):

$$Yield\ on\ Assets = \text{Доходи від активів/Середня вартість активів} * 100\% \quad (1.7)$$

Вимірює дохідність активів у вигляді процентних доходів, дивідендів та інших доходів від інвестиційних активів.

8. Чиста доходність активів (Net Asset Value Return(1.8):

$$NAV\ Return = \text{Зміна чистої вартості активів} + \text{Дивіденди/ початкова чиста вартість активів} * 100\% \quad (1.8)$$

Показник визначає загальну доходність активів з урахуванням зміни їх вартості та виплачених дивідендів.

Отже, використання показників рентабельності дозволяє комплексно оцінити ефективність інвестиційної діяльності ICI, зокрема їх здатність генерувати прибуток та ефективно управляти активами. Ці показники є важливими інструментами для інвесторів та менеджерів при прийнятті рішень щодо інвестиційної стратегії та управління активами.

Таким чином, методологія оцінки ефективності інвестиційної діяльності ICI базується на поєднанні різних методів аналізу, що дозволяє отримати комплексне уявлення про результати діяльності фондів. Важливо враховувати як фінансові показники, так і регуляторні та економічні фактори, щоб забезпечити всебічну оцінку ефективності інвестиційної діяльності інститутів спільного інвестування.

РОЗДІЛ 2
ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

2.1. Нормативно-правове регулювання ІСІ

Основним нормативно-правовим актом, що регулює діяльність ІСІ, у тому числі професійних учасників інвестиційного ринку, є Закон України «Про інститути спільного інвестування»[2]. Закон акцентує увагу на забезпеченні залучення та ефективного розміщення фінансових ресурсів інвесторів, уточнює правові та організаційні основи створення, діяльності та припинення суб’єктів спільного інвестування, особливості управління активами окремих суб’єктів, визначає вимоги до складу суб’єктів спільного інвестування, суб'єктів інвестування та структуру таких активів та зберігання, особливості випуску, обігу, обліку та погашення цінних паперів ІСІ, а також порядок розкриття інформації про їх діяльність. Закон є кульмінацією майже двох десятиліть розвитку індустрії інвестиційних фондів України.

На додаток до існуючої класифікації ІСІ на основі послідовності діяльності (закрита, відкрита та інтервальна), тривалості діяльності (строкова та безстрокова), механізмів диверсифікації (диверсифікована та недиверсифікована), стаття 7 запроваджує кваліфіковані та спеціалізовані ІСІ. Так, відповідно до ч. 5 ст. 7 Закону вважається спеціалізованим, якщо він інвестує свої активи лише в класи активів, визначені Законом. До спеціалізованих ІСІ входять такі категорії інвестиційних фондів:

1) фонди грошового ринку;
2) фонди державних цінних паперів;
3) фонди облігацій;
4) фонди акцій;

5) індексні фонди;

6) фонди банківських металів.

ІСІ вважається прийнятним, якщо він інвестує свої активи виключно в один із кваліфікованих класів активів і фондів і не має жодних вимог до структури активів. Прийнятні класи активів включають:

1) об’єднаний клас цінних паперів;

2) клас нерухомості;

3) клас рентних активів;

4) клас кредитних активів;

5) клас біржових товарних активів;

6) інші класи активів, які Комісія може вводити та відносити до кваліфікаційних.

Тривалий час Закон України «Про інститути спільного інвестування» та нормативно-правові документи Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку не розмежовували ІСІ за конкретними обставинами інвестиційної діяльності. Класифікація ІСІ за напрямами інвестиційної діяльності особливо важлива для «неакредитованих» інвесторів. Інвестори повинні обирати ту чи іншу критично важливу інформаційну інфраструктуру на основі свого розуміння доходів, інвестиційних цілей та інвестиційних ризиків. У цьому контексті запуск кваліфікованих професійних ІСІ є позитивним кроком у розвитку спільного інвестування. Було б ефективніше, щоб закон розширив перелік спеціалізованих фондів, додавши кваліфіковані ІСІ і вказавши, що ці фонди можуть інвестувати лише в клас активів, визначений у відповідному списку та таких, що відповідають відповідному критерію.

Що стосується захисту права власності на цінні папери ІСІ, то це, зокрема, правова модель ІСІ, механізм диверсифікації, контроль діяльності КУА та ІСІ, встановлення відповідальності КУА, обмеження діяльності КУА тощо. Закон не поширює свою дію на суспільні відносини, пов'язані зі створенням та діяльністю інших фондів, які здійснюють інвестиційну діяльність. Його вплив поширюється лише на операції ІСІ, а саме спільні інвестиції. Варто зазначити, що цей закон

фактично є модернізованою та оновленою редакцією Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)»[2]. Він включає багато положень законопроекту про підзаконні акти, прийнятого раніше Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. При цьому закон зберігає основні визначення та поняття, ступінь правової регламентації та технічний стиль нормотворчості, притаманний Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)»2001 року.

Також доцільно відмітити, що інвестиційна діяльність ІСІ регулюється наступними нормативно-правовими актами:

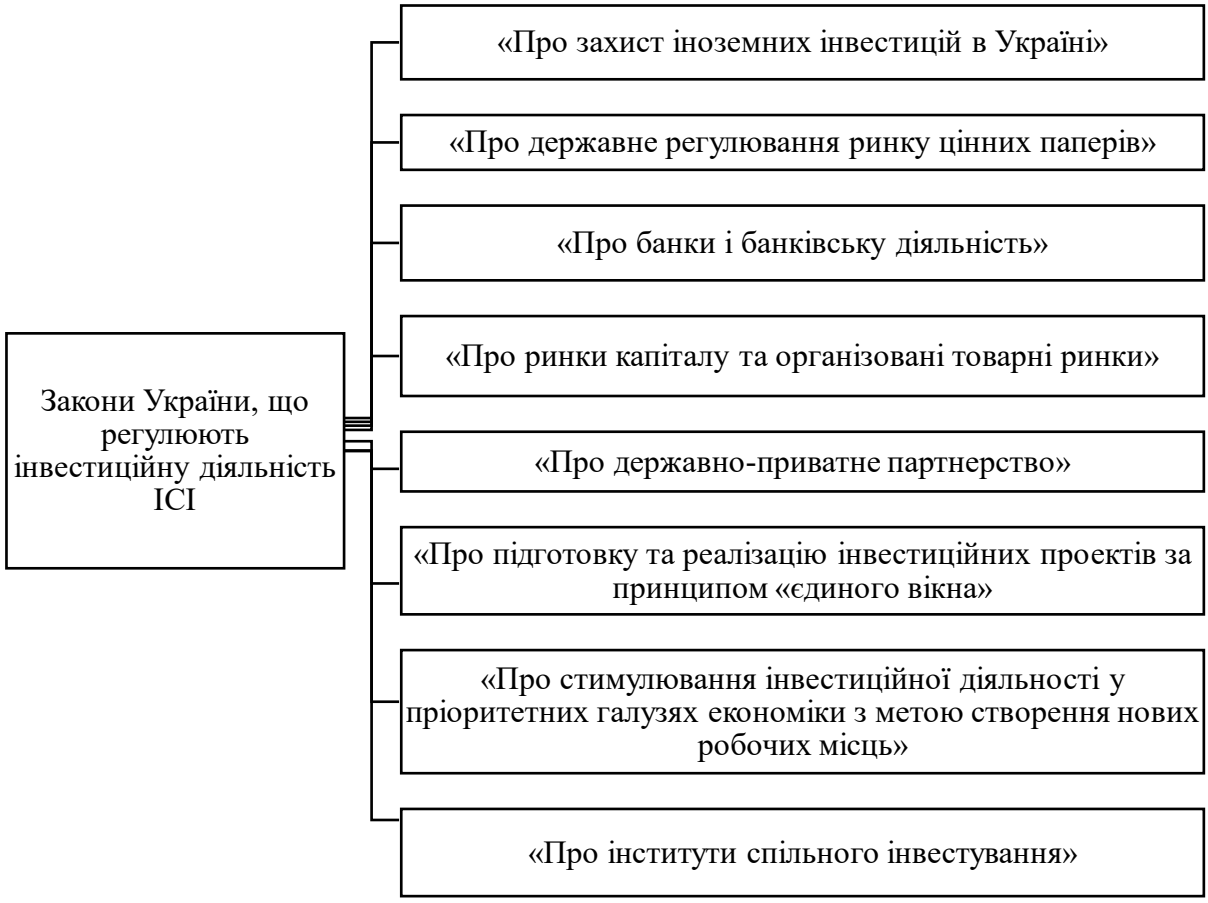

Рисунок 2.1 – Закони України, що регулюють інвестиційну діяльність ІСІ [2;37-39]

Згідно з українським законодавством, зокрема Законом України "Про інститути спільного інвестування"[2], встановлено вимоги щодо мінімального обсягу активів ІСІ. Основні положення включають:

1. Відкриті фонди (ВІФ) - мінімальний обсяг активів: 1 250 мінімальних заробітних плат (МЗП);

2. Інтервальні фонди (ІФ) - мінімальний обсяг активів: 1 250 МЗП;

3. Закриті фонди (ЗІФ) - мінімальний обсяг активів: 1 250 МЗП.

З метою дотримання законодавства ІСІ повинні забезпечити відповідність мінімальному обсягу активів протягом певного часу після створення фонду. Також варто зазначити, що регулятор (Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку) має право встановлювати додаткові вимоги щодо мінімального обсягу активів ІСІ залежно від специфіки їхньої діяльності та ринкових умов.

Діяльність ІСІ та інвесторів, які здійснюють інвестиції за допомогою ІСІ, має відповідати Закону «Про інвестиційну діяльність України»[37]. Цей закон визначає статус ІСІ як інвестора, відносини між суб’єктами інвестування, правосуб’єктність інвесторів та захист такої діяльності на законодавчому рівні.

Одним із основних нормативно-правових актів, що регулюють діяльність ІСІ, є Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок». Закон регулює поняття та види цінних паперів, їх ознаки, послідовність випуску та емітента. Для ІСІ цей закон важливий тим, що визначає поняття та перелік інституційних інвесторів, регулює їхню діяльність на фондовому ринку, а також відносить акції корпоративних інвестиційних фондів до окремих видів цінних паперів.

Інститути спільного інвестування є фінансовими установами, і їх діяльність, природно, регулюється відповідним законом - Законом України «Про фінансові послуги та фінансові компанії». Закон містить загальні положення щодо створення та діяльності фінансових установ і, оскільки ІСІ є фінансовими установами, діяльність яких регулюється цим Законом у частині, що не суперечить спеціальному законодавству, він передбачає засоби та методи регулювання діяльності фінансових установ, в тому числі ІСІ.

Існування ІСІ безпосередньо пов'язане з діяльністю ринку цінних паперів. Ринок цінних паперів завжди вважався галуззю ключового національного інтересу і тому підлягає суворому нагляду та контролю з боку національних органів влади. Україна не є винятком, і основним законом, що регулює державне втручання в

ринок цінних паперів, є Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»[38], який визначає форму такого регулювання, повноваження органів державної влади та їх завдання щодо даної сфери. Одним із завдань Закону є визначення відповідальності за протиправні дії та визначення такої злочинної поведінки на ринку цінних паперів в Україні.

Стаття 4 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» визначає діяльність з управління активами як професійну діяльність, яку здійснюють учасники фондового ринку – КУА, від свого імені або на підставі відповідного договору про управління активами інституційних інвесторів. Інституційні інвестори мають відповідні контракти на управління активами.

Подібне визначення міститься в Законі України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [39] визначено, що діяльність з управління активами інституційних інвесторів є професійною діяльністю учасників фондового ринку (КУА), які діють від свого імені за винагороду або відповідно до відповідних договір про управління активами інституційних інвесторів. Крім того, в деяких законопроектах діяльність з управління активами обмежується управлінням активами, що належать інституційним інвесторам, і уточнюється їх перелік.

2.2. Оцінка тенденцій розвитку ІСІ в Україні

Інститути спільного інвестування, такі як пайові та корпоративні інвестиційні фонди, строкові та безстрокові, відкриті (диверсифіковані), інтервальні (диверсифіковані), закриті (диверсифіковані, недиверсифіковані, венчурні), відіграють важливу роль у фінансовій системі та економіці України. Інститути спільного інвестування є основними гравцями на фінансових ринках. ІСІ можуть акумулювати великий обсяг інвестиційних ресурсів, інновацій та ключових економічних сфер, стаючи основним джерелом фінансування.

Проаналізуємо динаміку кількості компаній з управління активами в Україні за період 2021-2023 рр.

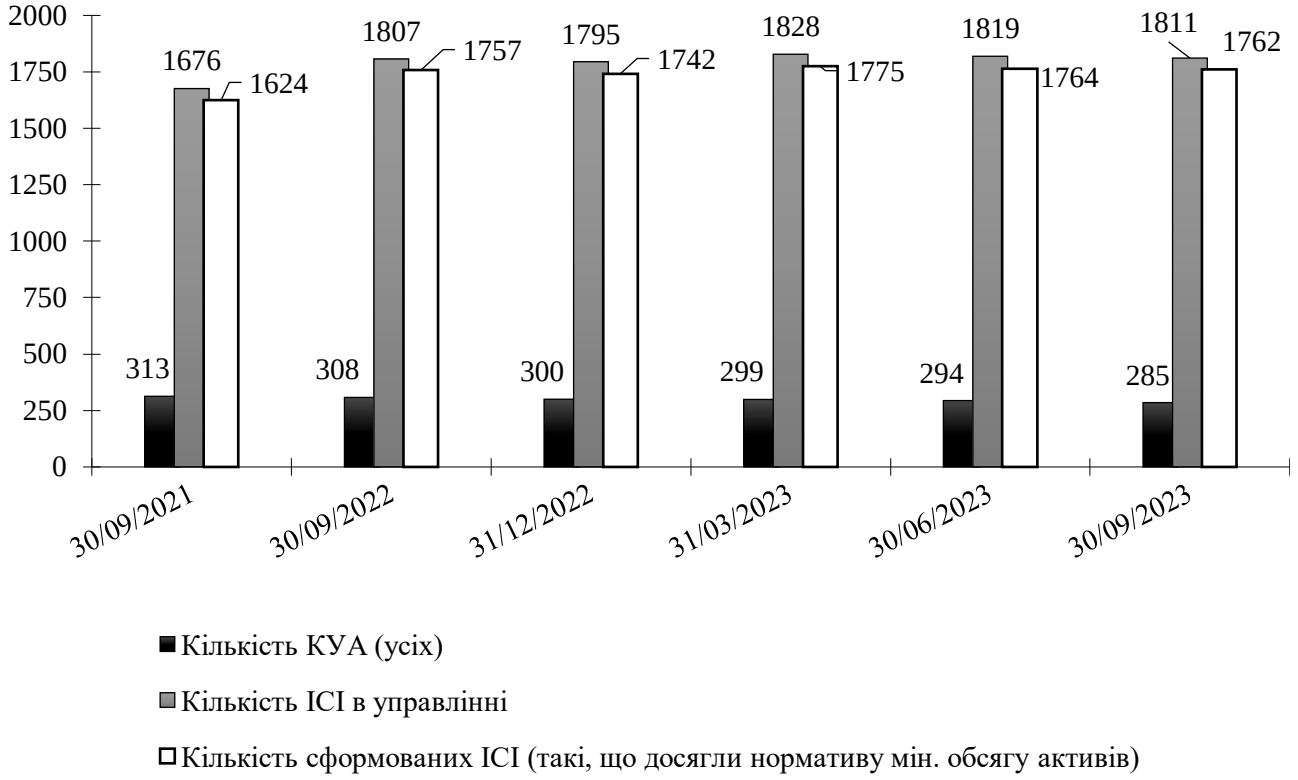

Рисунок 2.2 – Динаміка кількості компаній з управління активами в Україні (інтервальні дані від 30.09.2021 до 30.09.2023 рр.)

Джерело: розроблено автором на основі [42]

За період 30.09.2021 – 30.09.2023 рр. кількість ІСІ в управлінні мала тенденцію до зростання із рівня в 1676 станом на 30.09.2021 р. до 1811 станом на 30.09.2023 рр.. За даний період часу також відбулося зростання кількості сформованих ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів – із 1624 до 1762 станом на 30.09.2023 рр.

Таблиця 2.1 – Динаміка ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів, за типами в пайових інвестиційних фондах в Україні (інтервальні дані від 30.09.2021 до 30.09.2023 рр.)

Дата / Період	ПІФ*								
	ВД*	ВС*	ІД*	ІС*	ЗД*	ЗН*	ЗС*	ЗК*	ЗВ*
30.09.2021	7	10	14	4	3	20	1	3	706
30.09.2022	7	10	15	4	3	18	1	5	691

Продовження таблиці 2.1

Дата / Період	ПІФ*								
	ВД*	ВС*	ІД*	ІС*	ЗД*	ЗН*	ЗС*	ЗК*	ЗВ*
31.12.2022	7	10	15	4	2	19	1	6	683
30.06.2023	7	10	15	4	2	20	1	8	677
30.09.2023	7	10	15	4	2	20	1	8	662
Зміна за 3-й квартал 2023 року	0	0	0	0	0	0	0	0	-15
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	-2,2%
Зміна з початку 2023 року	0	0	0	0	0	1	0	2	-21
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,3%	0,0%	33,3%	-3,1%
Зміна за рік	0	0	0	0	-1	2	0	3	-29
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	-33,3%	11,1%	0,0%	60,0%	-4,2%
Зміна за 2 роки	0	0	1	0	-1	0	0	5	-44
	0,0%	0,0%	7,1%	0,0%	-33,3%	0,0%	0,0%	166,7%	-6,2%

* ВД – відкриті диверсифіковані ІСІ, ВС - відкриті спеціалізовані, І – інтервальні диверсифіковані, ІС - інтервальні спеціалізовані, ЗД – закриті диверсифіковані, ЗН - закриті недиверсифіковані невенчурні, ЗС - закриті спеціалізовані, ЗК - закриті кваліфікаційні, ЗВ - закриті недиверсифіковані венчурні ІСІ.

Джерело: розроблено автором на основі [42]

За досліджуваний період найбільший обсяг ІСІ пайових інвестиційних фондах в Україні було зафіксовано в закритих недиверсифікованих венчурних ІСІ, обсяг яких за період спостереження зменшився із 706 станом на 30.09.2021 р. до 662 станом на 30.09.2023 р.

Таблиця 2.2 - ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів, за типами в корпоративних інвестиційних фондах в Україні (інтервальні дані від 30.09.2021 до 30.09.2023 рр.)

Дата / Період	КІФ*		
	ЗН*	ЗК*	ЗВ*
30.09.2021	51	5	800
30.09.2022	49	6	948
31.12.2022	45	6	944
30.06.2023	44	6	970
30.09.2023	43	6	984
Зміна за 3-й квартал 2023 року	-1	0	14
	-2,3%	0,0%	1,4%
Зміна з початку 2023 року	-2	0	40
	-4,4%	0,0%	4,2%
Зміна за рік	-6	0	36
	-12,2%	0,0%	3,8%
Зміна за 2 роки	-8	1	184
	-15,7%	20,0%	23,0%

*ЗН - закриті недиверсифіковані невенчурні, ЗК - закриті кваліфікаційні, ЗВ - закриті недиверсифіковані венчурні ІСІ.

Джерело: розроблено автором на основі [42]

В корпоративних інвестиційних фондах закриті недиверсифіковані венчурні ІСІ навпроти, мали динаміку до зростання із обсягу в 800 станом на 30.09.2021 р. до 984 станом на 30.09.2023 р. Фактично за даний період їх кількість зросла на 23%.

Таблиця 2.3 - Динаміка ІСІ з публічною пропозицією в Україні (інтервальні дані від 30.09.2021 до 30.09.2023 рр.)

Дата / Період	Всьо-го	Відкриті			Інтервальні			Закриті				
		Д*	С*	Всього	Д*	С*	Всього	Д*	Н*	С*	К*	Всього
30.09.2021	80	7	10	17	13	4	17	3	39	1	3	46
30.09.2022	77	7	10	17	13	4	17	3	37	1	2	43
31.12.2022	77	7	10	17	15	4	19	1	36	1	1	41
30.06.2023	75	7	10	17	14	4	18	2	34	1	1	40
30.09.2023	75	7	10	17	14	4	18	2	34	1	3	40
Зміна за 3-й квартал 2023 року	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
	0,0%	0%	0%	0,0%	0,0%	0%	0,0%	0%	0,0%	0%	200%	0,0%
Зміна з початку 2023 року	-2	0	0	0	-1	0	-1	1	-2	0	2	-1
	-2,6%	0%	0%	0,0%	-6,7%	0%	-5,3%	100%	-5,6%	0%	200%	-2,4%
Зміна за рік	-2	0	0	0	1	0	1	-1	-3	0	1	-3
	-2,6%	0%	0%	0,0%	7,7%	0%	5,9%	-33%	-8,1%	0%	50%	-7,0%
Зміна за 2 роки	-5	0	0	0	1	0	1	-1	-5	0	0	-6
	-6,3%	0%	0%	0,0%	7,7%	0%	5,9%	-33%	-12,8%	0%	0%	-13%

* Д - диверсифіковані, С - спеціалізовані, Н - недиверсифіковані, К - кваліфікаційні.

Джерело: розроблено автором на основі [42]

За досліджуваний період також відбулося зменшення ІСІ з публічною пропозицією в Україні із 80 станом на 30.09.2021 р. до 75 станом на 30.09.2023 р., або на 6,3%. Найбільше зменшилися закриті ІСІ – на 6 ІСІ, із 46 станом на 30.09.2021 р. до 40 станом на 30.09.2023 р. Без змін залишилися відриті (17 ІСІ), а інтервальні зросли на 1 ІСІ (з 17 їх кількість зросла до 18).

За кількістю ІСІ в Україні упродовж досліджуваного періоду лідирує м. Київ та Київська область, питома вага яких становила понад 72%.

Рисунок 2.3 – Структура географічного розподілу ІСІ в Україні станом на 30.09.2023 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [42]

Вартість активів ІСІ за досліджуваний період зросла на 20,6% із обсягу в 496066,4 млн. грн. станом на 30.09.2021 р. до 598280,2 млн. грн. станом на 30.09.2023 рр.

Таблиця 2.4 – Динаміка вартості активів ІСІ в Україні (інтервальні дані від 30.09.2021 до 30.09.2023 рр.)

Фонди	30.09 2021	30.09 2022	31.12 2022	30.06 2023	30.09.2023	Зміна з початку 2023 року	Зміна за рік	Зміна з 2021 року
Відкриті	180,0	176,3	146,1	144,8	151,9	4,0%	-13,8%	-15,6%
Інтервальні	103,3	64,8	60,0	60,3	62,7	4,5%	-3,3%	-39,3%
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	24 184,8	18 286,5	16 721,3	17 688,7	18 120,3	8,4%	-0,9%	-25,1%
з публічною емісією	6 507,4	5 173,5	4 631,8	4 604,0	4 464,4	-3,6%	-13,7%	-31,4%
з приватною емісією	17 677,4	13 113,1	12 089,5	13 084,7	13 655,9	13,0%	4,1%	-22,7%
Усі (крім венчурних)	24 468,1	18 527,7	16 927,4	17 893,9	18 334,9	8,3%	-1,0%	-25,1%
Венчурні	471598,3	526635,6	517991,0	554061,4	579 945,3	12,0%	10,1%	23,0%
Усі (з венчурними)	496066,4	545163,3	534918,4	571955,2	598 280,2	11,8%	9,7%	20,6%

Джерело: розроблено автором на основі [42]

Найбільше зростання відбулося в венчурних фондах – на 23% із обсягу в 471598,3 млн. грн. до 579945,3 млн. грн. станом на 30.09.2023 рр. Проте відбулося скорочення за всіма іншими ІСІ - активи скоротилися на 25,1%.

Найбільші інститути спільного інвестування (ІСІ) в Україні відіграють важливу роль у залученні та ефективному використанні фінансових ресурсів. Вони надають можливість інвесторам вкладати кошти у різні активи, знижуючи ризики та підвищуючи дохідність. Ось кілька найбільших інститутів спільного інвестування в Україні:

1. Dragon Capital. Dragon Capital є одним з найбільших інвестиційних банків в Україні. Він пропонує широкий спектр інвестиційних продуктів, включаючи інститути спільного інвестування. Компанія активно інвестує у різні галузі економіки, включаючи нерухомість, фінансовий сектор та виробництво.

2. Concorde Capital. Concorde Capital - відомий інвестиційний банк, який також надає послуги з управління активами через інститути спільного інвестування. Компанія спеціалізується на інвестиціях у цінні папери, корпоративних фінансах та аналітиці ринку.

3. OTP Capital. OTP Capital є частиною міжнародної фінансової групи OTP. В Україні компанія пропонує інвестиційні продукти через інститути спільного інвестування, зосереджуючись на пенсійних та інвестиційних фондах.

4. Kinto. Kinto є одним з провідних операторів на ринку інститутів спільного інвестування в Україні. Компанія пропонує різноманітні інвестиційні фонди, що вкладають у акції, облігації та інші фінансові інструменти.

5. Raiffeisen Aval Asset Management. Raiffeisen Aval Asset Management, підрозділ Raiffeisen Bank Aval, надає послуги з управління активами через інститути спільного інвестування. Компанія пропонує інвестиційні фонди, орієнтовані на різні сектори економіки та фінансові інструменти.

6. UNIVER Investment Group. UNIVER Investment Group - це українська інвестиційна компанія, що пропонує широкий спектр послуг, включаючи інститути спільного інвестування. Компанія управляє активами клієнтів, інвестуючи у фондові та фінансові ринки.

7. ICU (Investment Capital Ukraine). ICU є провідною інвестиційною компанією, яка надає послуги з управління активами та інвестування через інститути спільного інвестування. Компанія зосереджується на інвестиціях у різні класи активів, включаючи нерухомість, акції та облігації.

Ці інститути спільного інвестування сприяють розвитку фінансового ринку України, залучають внутрішні та зовнішні інвестиції та забезпечують інвесторам можливість диверсифікації їх портфелів, що є важливим для економічного зростання країни.

Отже, за період 30.09.2021 – 30.09.2023 рр. кількість ІСІ в управлінні мала тенденцію до зростання із рівня в 1676 станом на 30.09.2021 р. до 1811 станом на 30.09.2023 рр.. За даний період часу також відбулося зростання кількості сформованих ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів – із 1624 до 1762 станом на 30.09.2023 рр. За досліджуваний період найбільший обсяг ІСІ пайових інвестиційних фондах в Україні було зафіксовано в закритих недиверсифікованих венчурних ІСІ, обсяг яких за період зменшився із 706 станом на 30.09.2021 р. до 662 станом на 30.09.2023 р. В корпоративних інвестиційних фондах закриті недиверсифіковані венчурні ІСІ навпроти, мали динаміку до зростання із обсягу в 800 станом на 30.09.2021 р. до 984 станом на 30.09.2023 р. Фактично за даний період їх кількість зросла на 23%. За досліджуваний період також відбулося зменшення ІСІ з публічною пропозицією в Україні із 80 станом на 30.09.2021 р. до 75 станом на 30.09.2023 р., або на 6,3%. Найбільше зменшилися закриті ІСІ – на 6 ІСІ, із 46 станом на 30.09.2021 р. до 40 станом на 30.09.2023 р. Без змін залишилися відриті (17 ІСІ), а інтервальні зросли на 1 ІСІ (з 17 їх кількість зросла до 18). За кількістю ІСІ в Україні упродовж досліджуваного періоду лідирує м. Київ та Київська область, питома вага яких становила понад 72%. Вартість активів ІСІ за досліджуваний період зросла на 20,6% із обсягу в 496066,4 млн. грн. станом на 30.09.2021 р. до 598280,2 млн. грн. станом на 30.09.2023 рр. Найбільше зростання відбулося в венчурних фондах – на 23% із обсягу в 471598,3 млн. грн. до 579945,3 млн. грн. станом на 30.09.2023 рр. Проте відбулося скорочення за всіма іншими ІСІ - активи скоротилися на 25,1%.

2.3. Аналіз ефективності діяльності ІСІ на прикладі ТОВ «КУА «ОТП КАПІТАЛ»

OTP Capital - це провідна компанія з управління активами в Україні, яка є частиною міжнародної фінансової групи OTP. Вона надає широкий спектр інвестиційних послуг та продуктів для фізичних та юридичних осіб. Наддамо характеристику та основні напрямки діяльності OTP Capital в Україні:

1. Частина міжнародної групи. OTP Capital є дочірньою компанією OTP Bank, що належить до OTP Group – однієї з найбільших фінансових груп в Центральній та Східній Європі. Цей зв'язок забезпечує високий рівень надійності та стабільності.

2. Досвід та професіоналізм. Компанія має багаторічний досвід на українському ринку управління активами, що гарантує високий рівень експертності у сфері інвестування та управління активами.

3. Широкий спектр послуг. OTP Capital пропонує різноманітні інвестиційні продукти та послуги, орієнтовані на задоволення потреб різних категорій клієнтів, включаючи фізичних осіб, компанії та інституційних інвесторів.

Основними напрямки діяльності OTP Capital є:

1. Управління інвестиційними фондами. OTP Capital управляє низкою інвестиційних фондів, включаючи відкриті та закриті інвестиційні фонди, а також пайові інвестиційні фонди (ПІФ). Ці фонди інвестують у різні активи, такі як акції, облігації, депозити та інші фінансові інструменти.

2. Пенсійні фонди. Компанія управляє пенсійними фондами, що дозволяє фізичним особам та компаніям накопичувати кошти для забезпечення гідної пенсії в майбутньому. Ці фонди інвестують кошти з урахуванням довгострокових перспектив та зниження ризиків.

3. Корпоративні рішення. OTP Capital пропонує індивідуальні рішення для корпоративних клієнтів, включаючи управління корпоративними фондами,

інвестиційними портфелями та активами. Це дозволяє компаніям ефективно управляти своїми фінансовими ресурсами та досягати стратегічних цілей.

4. Індивідуальне управління активами. Компанія надає послуги індивідуального управління активами для клієнтів з високими доходами, розробляючи персоналізовані інвестиційні стратегії відповідно до їхніх фінансових цілей та ризикових уподобань.

5. Консультаційні послуги. OTP Capital також надає консультаційні послуги з питань інвестування, фінансового планування та управління ризиками. Ці послуги допомагають клієнтам приймати обґрунтовані інвестиційні рішення.

OTP Capital є важливим гравцем на ринку управління активами в Україні, забезпечуючи високу якість послуг та надійність для своїх клієнтів. Стратегічними пріоритетами OTP Capital виступають: диверсифікація: компанія зосереджується на диверсифікації своїх інвестиційних продуктів та послуг, щоб задовольнити потреби широкого кола клієнтів і мінімізувати ризики; інновації: впровадження сучасних технологій та інноваційних рішень для підвищення ефективності управління активами та покращення клієнтського досвіду; сталий розвиток. OTP Capital активно впроваджує принципи сталого розвитку та інвестує у проекти, що сприяють екологічному, соціальному та економічному прогресу.

Оцінку ефективності OTP Capital здійснимо на основі аналізу показників дохідності. Розпочнемо аналіз із оцінки динаміки

Таблиця 2.5 – Динаміка зміни фінансових результатів ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» в 2021-2023 рр., тис. грн.

Показники	Роки, тис. грн.			Темп приросту, %		
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2021
Інші операційні доходи	7 966	11 835	13 125	48,57	10,90	64,76
Адміністративні витрати	1 045	1 038	809	-0,67	-22,06	-22,58
Інші операційні витрати	7 460	13 421	10 340	79,91	-22,96	38,61
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	-539	-2 624	1 976	386,83	-175,30	-466,60
Інші доходи	8 228	11 745	10 722	42,74	-8,71	30,31
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	7 689	9 121	12 698	18,62	39,22	65,15
Чистий фінансовий результат: прибуток	7 689	9 121	12 698	18,62	39,22	65,15

Джерело: розроблено автором на основі [40-41]

За період 2021-2023 рр. інші операційні доходи ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» мали тенденцію до зростання із обсягу в 7966 тис. грн. в 2021 році до 13125 тис. грн. в 2023 році.

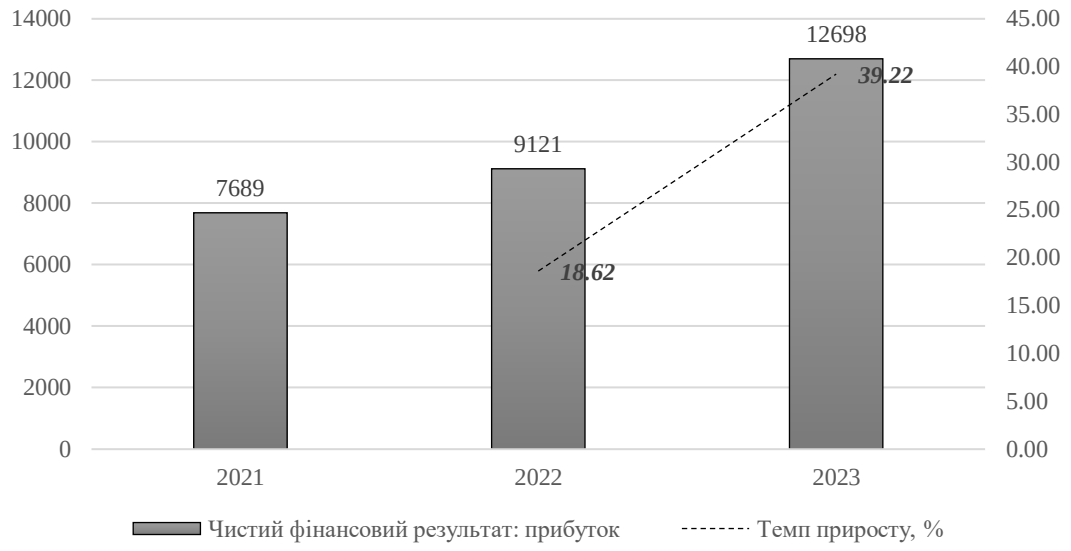

Рисунок 2.4 – Динаміка чистого фінансового результату ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» в 2021-2023 рр., тис. грн.

Джерело: розроблено автором на основі [40-41]

За досліджуваний період чистий прибуток ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» мав тенденцію до зростання із 7689 тис. грн. в 2021 році до 12698 тис. грн. в 2023 році.

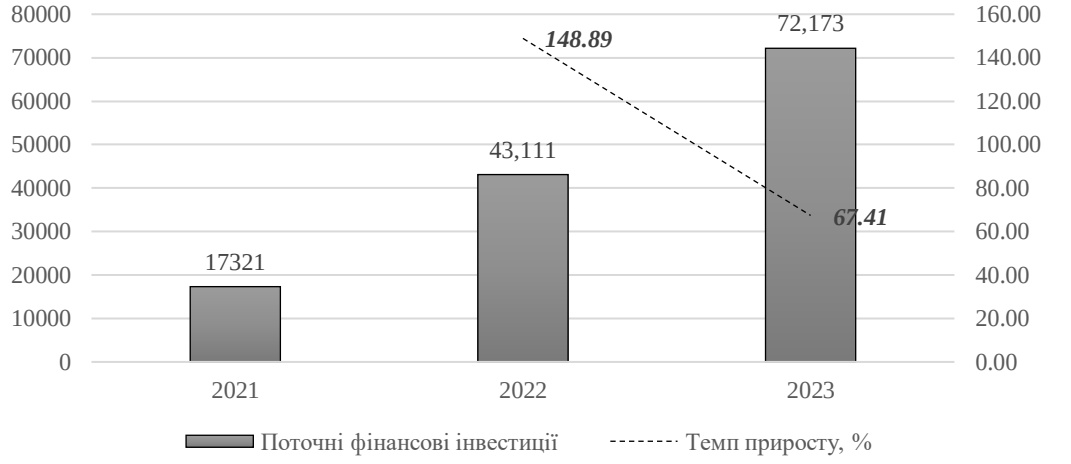

Рисунок 2.4 – Динаміка поточних фінансових інвестицій ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» в 2021-2023 рр., тис. грн.

Джерело: розроблено автором на основі [40-41]

Також в динаміці спостерігається щорічне зростання поточних фінансових інвестицій ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» із обсягу в 17321 тис. грн. в 2021 році до 72173 тис. грн. в 2023 році.

З метою оцінки рівня дохідності визначимо рентабельність інвестицій, динаміка якої відображено на рис. 2.5.

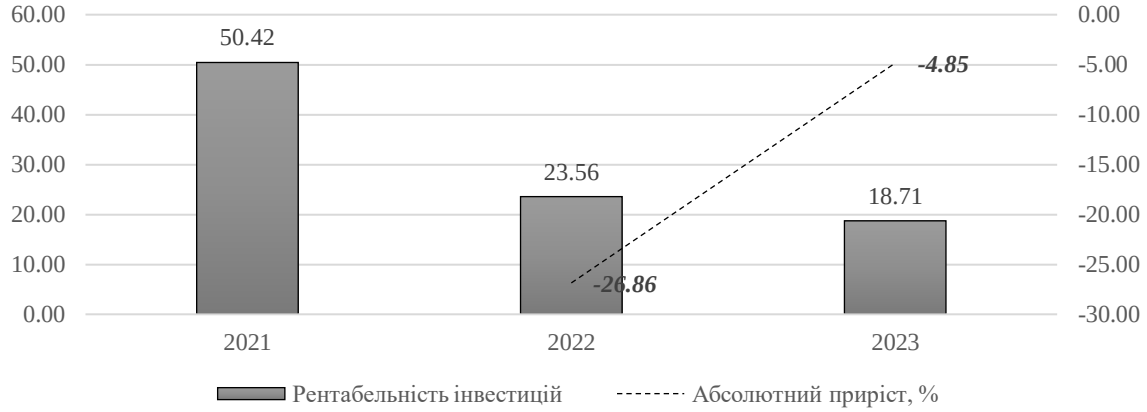

Рисунок 2.5 – Динаміка рентабельності інвестицій ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» в 2021-2023 рр., %

Джерело: розроблено автором на основі [40-41]

Рентабельність інвестицій в динаміці мала тенденцію до зменшення із рівня в 50,42% в 2021 році до 18,71% за результатом 2023 року.

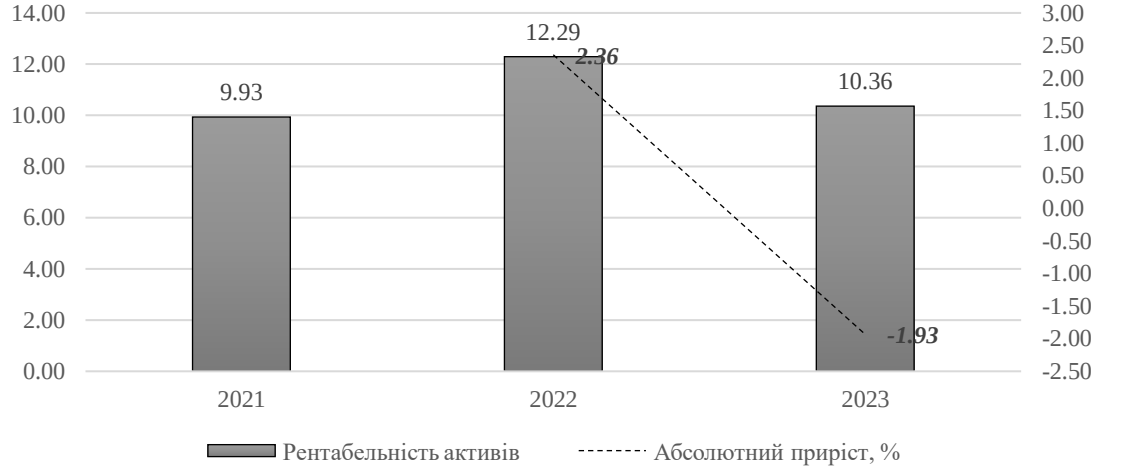

Рисунок 2.6 – Динаміка рентабельності інвестицій ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» в 2021-2023 рр., %

Джерело: розроблено автором на основі [40-41]

Рентабельність активів ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» за дослідуваний період зросла із рівня в 9,93% в 2021 році до 10,36% за результатом 2023 року.

Отже, за період 2021-2023 рр. інші операційні доходи ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» мали тенденцію до зростання із обсягу в 7966 тис. грн. в 2021 році до 13125 тис. грн. в 2023 році. За досліджуваний період чистий прибуток ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» мав тенденцію до зростання із 7689 тис. грн. в 2021 році до 12698 тис. грн. в 2023 році. Також в динаміці спостерігається щорічне зростання поточних фінансових інвестицій ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» із обсягу в 17321 тис. грн. в 2021 році до 72173 тис. грн. в 2023 році. Рентабельність інвестицій в динаміці мала тенденцію до зменшення із рівня в 50,42% в 2021 році до 18,71% за результатом 2023 року. Рентабельність активів ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» за дослідуваний період зросла із рівня в 9,93% в 2021 році до 10,36% за результатом 2023 року.

РОЗДІЛ 3
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

3.1. Зарубіжні практики організації інвестиційної діяльності ІСІ

Інститути спільного інвестування відіграють ключову роль у функціонуванні глобальних фінансових ринків, забезпечуючи ефективний розподіл капіталу, підтримуючи економічний розвиток та сприяючи фінансовій стабільності. Їхня діяльність позитивно впливає на економіки окремих країн та світову економіку в цілому. На сьогодні ТОП-5 найбільших ІСІ в світі представлено наступними компаніями:

5. Fidelity Investment

– Активи під управлінням: $2,560.0 млрд
– Місцезнаходження штаб-квартири: Бостон, Массачусетс, США
– Рік заснування: 1946 р.

Ця транснаціональна корпорація з надання фінансових послуг пропонує широкий спектр послуг, а її підрозділ управління активами надає товари, такі як керовані рахунки, поряд із взаємними фондами. Підрозділ Fidelity з управління активами обслуговує такі регіони, як Велика Британія, Європа та Азія, а також кілька штатів Америки. Fidelity також була однією з перших фірм у США, яка продавала взаємні фонди безпосередньо споживачам, і має три підрозділи взаємних фондів. Деякі з її фондів мають активи на суму понад 100 мільярдів доларів, і компанія також має власний глобальний інвестиційний підрозділ.

4. State Street Global Advisors

– Активи під управлінням: $2,810.0 млрд
– Місцезнаходження штаб-квартири: Бостон, Массачусетс, США
– Рік заснування: 1978 р.

State Street Global Advisors - підрозділ з управління інвестиціями State Street Corporations. Поряд із звичайними послугами, цей приватний інвестиційний менеджер також інвестує у валютні ринки та нерухомість. На State Street Corporations припадає понад 10 % світових активів!

3. Charles Schwab.

– Активи під управлінням: $3,520.0 млрд
– Місцезнаходження штаб-квартири: Сан-Франциско, Каліфорнія, США
– Рік заснування: 1971 р.

Цей банк та брокерська фірма названо на честь свого засновника та колишнього генерального директора Чарльза Р. Шваба, якому часто приписують «демократизацію інвестицій». Чарльз Шваб також вважається інвестиційним першопрохідником за те, що він переключив свою увагу з інституційних клієнтів і натомість почав взаємодіяти з індивідуальними інвесторами, щоб зробити революцію у бізнес-підході своєї компанії.

2. Vanguard Group

– Активи під управлінням: $4,829.0 млрд
– Місцезнаходження штаб-квартири: Малверн, Пенсільванія, США
– Рік заснування: 1975 р.

Цей зареєстрований інвестиційний консультант має більш ніж 20 мільйонів інвесторів приблизно у 170 різних країнах. Більшість його фондів пропонується у двох класах: акції інвестора та акції адмірала. Компанія має унікальну структуру в тому, що вона не має зовнішніх інвесторів, крім акціонерів.

1. Фонди BlackRock

– Активи під управлінням: $6,444.0 млрд
– Місцезнаходження штаб-квартири: Нью-Йорк, Нью-Йорк, США
– Рік заснування: 1988 р.

BlackRock Funds є найбільшою компанією взаємних фондів у світі за активами під управлінням. Цю глобальну корпорацію з управління інвестиціями також називають найбільшим у світі тіньовим банком, а також найшвидше

керуючим активами у світі. BlackRock досягла успіху в часи фінансової кризи завдяки своєму досвіду управління ризиками.

Досвід країн світу щодо організації інвестиційної діяльності інститутів спільного інвестування (ІСІ) є важливим джерелом для розуміння та розроблення напрямків вдосконалення практики організації інвестиційної діяльності ІСІ в Україні. Деякі з найвідоміших країн з ефективною системою ІСІ включають Сполучені Штати Америки, Велику Британію, Люксембург, Швейцарію та країни Європейського Союзу. Сполучені Штати Америки, зокрема, мають дуже розвинену систему ІСІ з широким спектром доступних продуктів та послуг для різних типів інвесторів. Фонди акцій, облігацій, нерухомості та індексні фонди – лише кілька прикладів інвестиційних продуктів, доступних для американських інвесторів. Регулятори, такі як Комісія з цінних паперів та бірж (SEC), надають нагляд та регулювання для забезпечення стабільності та довіри до ринку.

В Сполучених Штатах Америки організація інвестиційної діяльності інститутів спільного інвестування (ІСІ) має важливе значення для фінансового ринку та економіки в цілому. Визначимо основні аспекти організації інвестиційної діяльності ІСІ в США:

1. Типи фондів. В США існують різноманітні типи інститутів спільного інвестування, такі як взаємні фонди, експансійні фонди, закриті фонди та індексні фонди. Кожен з них має свої особливості та стратегії інвестування.

2. Регулювання. Інвестиційна діяльність ІСІ в США суворо регулюється Комісією з цінних паперів та бірж (SEC), що забезпечує стабільність інвестиційних ринків та захист інвесторів. SEC встановлює стандарти щодо дисципліни фондів, диверсифікації, повідомлень про валюту та інші аспекти діяльності ІСІ.

3. Прозорість. Фонди зобов'язані забезпечувати прозорість щодо своєї діяльності та портфелів. Це включає публікацію фінансової звітності, інформації про портфель та стратегії інвестування.

4. Доступність. Інвестиційні фонди в США доступні для широкого кола інвесторів, включаючи приватних осіб, пенсійні фонди, корпоративні структури та інституційних інвесторів.

5. Диверсифікація. Інвестиційні фонди надають можливість диверсифікувати ризики, інвестуючи в широкий спектр активів, таких як акції, облігації, нерухомість та товари.

6. Управління активами. Багато інвестиційних фондів мають професійних менеджерів активів, які відповідають за прийняття інвестиційних рішень та управління портфелем фонду.

Отже, інвестиційні фонди в США відіграють ключову роль у фінансовому ринку, надаючи можливості для різноманітного інвестування та забезпечуючи захист інвесторів через регулювання та прозорість.

У Великій Британії та країнах Європейського Союзу існують чітко визначені регуляторні рамки, які визначають діяльність інститутів спільного інвестування. Вони забезпечують захист інвесторів та надійність фондів, а також прозорість інформації для споживачів. Розглянемо деякі особливості за країнами ЄС:

1. Німеччина. Німецькі фонди (Fonds) мають строгу регуляторну базу та високі стандарти управління активами. Інвестиційні товариства (Investmentgesellschaften) розрізняються за типами, включаючи взаємні фонди (Offene Investmentfonds), закриті інвестиційні фонди (Geschlossene Investmentfonds) та інші.

2. Франція. У Франції наявні різноманітні типи ІСІ, включаючи SICAV (Société d'Investissement à Capital Variable) та FCP (Fonds Commun de Placement). Ці фонди регулюються Кодексом монетари та фінансів (Code Monétaire et Financier) та підлягають нагляду фінансового регулятора AMF (Autorité des Marchés Financiers).

3. Ірландія. Ірландські фонди (UCITS - Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities) відомі своєю глобальною привабливістю для інвесторів. Ці фонди регулюються Центральним банком Ірландії (Central Bank of Ireland).

У кожній з цих країн є свої особливості у регулюванні та типах ІСІ, але загалом вони дотримуються загальних стандартів та принципів, які встановлені в рамках Європейського Союзу.

Нижче наддамо порівняння правової бази організації інвестиційної діяльності ІСІ в США та Європейському Союзі.

Таблиця 3.1 - Порівняння правової бази організації інвестиційної діяльності ІСІ в США та Європейському Союзі

Критерії	Сполучені Штати Америки	Євросоюз
Основні законодавчі акти	Закон про цінні папери 1933 року, Закон про фондові біржі 1934 року та Закон про інвестиційні компанії 1940 року.	Директива 2009/65/ЕС про координацію законів, правил та адміністративних положень стосовно підприємств з колективного інвестування в переказні цінні папери (UCITS). Змінено Директивою 2014/91/ЄС.
Вимоги до диверсифікації інвестицій	Диверсифікований інвестиційний фонд зобов'язаний інвестувати щонайменше 75% активів в такий спосіб, щоб кожному емітенту належало трохи більше 5% активів фонду. Інвестиційний фонд не повинен володіти понад 10% акцій компанії-емітента, що голосують.	Інвестиційний фонд UCITS не повинен інвестувати більше 5% своїх активів у цінні папери чи інструменти грошового ринку, випущені одним емітентом. Вимоги національного законодавства можуть збільшити цю межу до 35%. Також є обмеження для інвестиційних компаній на придбання неголосуючих акцій одного емітента, боргових цінних паперів та інструментів грошового ринку одного емітента.
Інформація для інвесторів	Інвестиційні фонди зобов'язані надавати своїм інвесторам не рідше одного разу на шість місяців таку інформацію: • Балансовий звіт та інформацію про загальну вартість інвестицій на звітну дату. • Звіт про обсяги та загальну вартість цінних паперів на звітну дату. • Звіт про доходи та витрати інвестиційного фонду за звітний період. • Звіт про виплати керуючим інвестиційними фондами, інвестиційним консультантам, а також іншим співробітникам та афілійованим особам. • Інформація про купівлю/продаж цінних паперів, крім державних цінних паперів, за звітний період.	Інвестиційні фонди ЄС зобов'язані публікувати таку інформацію для інвесторів: • Проспект, що містить основну інформацію про інвестиційний фонд, включаючи галузі інвестування. • Річний звіт та піврічний звіт із фінансовими показниками за звітний період. Крім того, кожен фонд зобов'язаний надавати інвесторам ключову інформацію, яка містить інформацію, адаптовану для легшого розуміння роздрібними інвесторами та характеризує окремі аспекти діяльності інвестиційного фонду.
Реєстрація інвестиційного фонду	Реєстрація здійснюється Комісією з цінних паперів та бірж (SEC).	Реєстрація здійснюється національним регулюючим органом держави-члена ЄС.
Види інвестиційних фондів	Керуючі компанії (поділяються на відкриті та закриті фонди, диверсифіковані та недиверсифіковані); пайові інвестиційні фонди; інвестиційні компанії, які видають сертифікати.	Європейське законодавство визначає такі організаційні форми, як контракт (пайовий фонд під управлінням керуючої компанії), траст (пайовий фонд) та корпоративна інвестиційна компанія.
Потреби у капіталі	Мінімальна вартість чистих активів інвестиційного фонду в США встановлена у розмірі 100 000 доларів США	Мінімальний акціонерний капітал компанії, що управляє, повинен становити не менше 125 000 євро. Надається підвищуючий коефіцієнт залежно вартості активів, що під управлінням цієї компанії. Мінімальний акціонерний капітал інвестиційної компанії корпоративного типу встановлено у розмірі 300 000 євро.

Джерело: розроблено автором на основі [19;21;35]

У Великій Британії існують різні типи ІСІ, такі як OEICs (Open-Ended Investment Companies), Unit Trusts та Investment Trusts. Ці фонди підлягають регулюванню Фінансовою повноважною службою (Financial Conduct Authority - FCA).

Люксембург і Швейцарія, як центри фінансових послуг, також мають велике значення для глобальної інвестиційної діяльності, забезпечуючи інвесторам доступ до різноманітних інвестиційних можливостей та фінансових інструментів. Наприклад, люксембурзькі фонди SICAV та FCP відомі своєю гнучкістю та ефективними податковими структурами. Фонди в Люксембурзі підлягають нагляду і регулюванню Комісії з ринків фінансових послуг (Commission de Surveillance du Secteur Financier - CSSF).

Досліджені зарубіжні країни часто служать моделями для розвитку та реформування інвестиційної системи в інших країнах. Вони надають приклади ефективного регулювання, прозорих стандартів та надійних механізмів захисту інвесторів, що сприяє стабільності та розвитку фінансового сектору. Тому їх досвід може бути використано для розробки напрямків подальшого розвитку ІСІ в Україні.

3.2. Проблеми розвитку інститутів спільного інвестування в Україні та шляхи їх вирішення

Порівняно зі світовою практикою, ринок інституційних інвесторів у небанківському секторі в Україні знаходиться на досить низькому рівні розвитку, що перешкоджає ІСІ повністю реалізувати свій потенціал у інвестиційній сфері. Розвиток інститутів спільного інвестування (ІСІ) в Україні стикається з кількома серйозними проблемами, які обмежують їхню ефективність та потенціал. Основні проблеми включають:

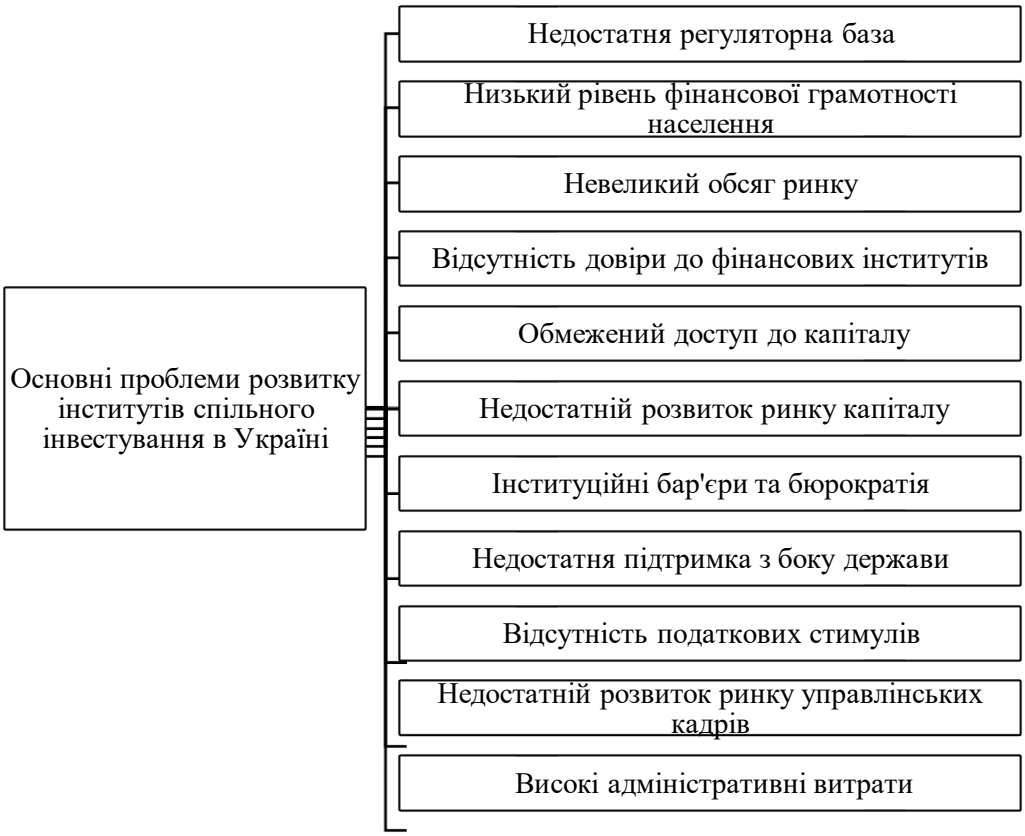

Рисунок 3.1 – Основні проблеми розвитку інститутів спільного інвестування в Україні

Джерело: складено автором

1. *Недостатня регуляторна база.* Регуляторна інфраструктура України щодо ІСІ все ще потребує вдосконалення. Існуюче законодавство не завжди забезпечує достатній захист прав інвесторів та прозорість діяльності ІСІ. Недостатня кількість регулюючих норм та стандартів призводить до зниження довіри до ІСІ з боку потенційних інвесторів.

2. *Низький рівень фінансової грамотності населення*. Багато українців не мають достатніх знань про інвестиційні інструменти та принципи роботи ІСІ. Це обмежує їх готовність вкладати кошти в такі фонди та використовувати їх як засіб накопичення і збереження капіталу.

3. *Невеликий обсяг ринку*. Український ринок ІСІ залишається порівняно невеликим. Невелика кількість великих гравців на ринку обмежує конкуренцію, що може негативно позначитися на якості управління активами та інноваційних

рішеннях. Окрім того, низька ліквідність ринку цінних паперів ускладнює управління активами та реалізацію інвестиційних стратегій.

4. *Відсутність довіри до фінансових інститутів*. Історично склалося так, що в Україні існує недовіра до фінансових інститутів через численні випадки фінансових шахрайств та банкрутств банків. Це ускладнює залучення інвесторів до ІСІ.

5. *Обмежений доступ до капіталу*. Багато українських ІСІ стикаються з труднощами в залученні капіталу, що обмежує їх можливості для ефективного інвестування та диверсифікації активів.

6. *Недостатній розвиток ринку капіталу*. В Україні ринок капіталу ще недостатньо розвинений, що обмежує можливості для інвестицій ІСІ в акції, облігації та інші фінансові інструменти. Відсутність розвинених фінансових інструментів знижує можливості для диверсифікації та зменшення ризиків.

7. *Інституційні бар'єри та бюрократія*. Високий рівень бюрократії та складність процедур створення та управління ІСІ можуть відлякувати потенційних інвесторів та управлінські компанії від входження на ринок.

8. *Недостатня підтримка з боку держави*. В Україні поки що бракує ефективних державних програм та ініціатив, спрямованих на підтримку та розвиток ІСІ. Державна підтримка могла б сприяти розвитку нормативно-правової бази, стимулювати освітні програми для підвищення фінансової грамотності населення та створювати сприятливі умови для залучення інвестицій.

9. *Відсутність податкових стимулів.* Відсутність спеціальних податкових пільг для інвесторів у ІСІ знижує їхню привабливість порівняно з іншими інвестиційними інструментами. Податковий тиск на управлінські компанії також може бути високим, що впливає на їхню рентабельність.

10. *Недостатній розвиток ринку управлінських кадрів*. Брак кваліфікованих спеціалістів у сфері управління активами обмежує ефективність ІСІ. Також відсутність програм навчання та сертифікації для менеджерів фондів ускладнює залучення професійних кадрів.

11. *Високі адміністративні витрати*. Управління ІСІ вимагає значних витрат на забезпечення відповідності регуляторним вимогам та підтримку операційної діяльності. Ці витрати можуть бути особливо обтяжливими для невеликих фондів, що знижує їхню конкурентоспроможність.

Для подолання цих проблем необхідні скоординовані зусилля з боку уряду, регуляторів, фінансових інститутів та освітніх організацій. Важливо забезпечити відповідну регуляторну базу, підвищити фінансову грамотність населення та сприяти розвитку ринку капіталу, щоб зробити інститути спільного інвестування більш привабливими та ефективними. Основними напрямками, які можуть вирішити зазначені проблеми та сприяти розвитку ІСІ є:

1. Стабілізація регуляторного середовища шляхом:

– закріплення стабільного законодавства. Запровадження чітких і прозорих законів, що регулюють діяльність ІСІ, з мінімальною кількістю змін та доповнень;

– покращення регуляторної бази Спрощення процедур реєстрації, ліцензування та звітності для ІСІ та управлінських компаній.

2. Підвищення фінансової грамотності населення:

– освітні програми шляхом впровадження освітніх програм у навчальні заклади та організація семінарів і тренінгів для широкого загалу;

– інформаційна кампанія через проведення масштабних інформаційних кампаній щодо переваг інвестування в ІСІ.

3. Зниження адміністративних витрат:

– оптимізація витрат. Впровадження технологій автоматизації та цифровізації в процеси управління ІСІ;

– пільгові умови. Запровадження податкових та інших пільг для нових і малих ІСІ.

4. Розширення доступу до фінансових інструментів:

– розвиток фондового ринку. Стимулювання зростання та ліквідності національного фондового ринку через залучення нових емітентів і підтримку існуючих;

– диверсифікація інвестицій. Забезпечення доступу до міжнародних фінансових ринків та інструментів.

5. Зміцнення довіри до фінансових установ:

– прозорість діяльності шляхом впровадження стандартів прозорості та відкритості інформації про діяльність ІСІ;

– регулярний аудит за рахунок запровадження обов'язкового аудиту для ІСІ з публікацією результатів.

6. Підвищення економічної стабільності за рахунок проведення комплексних економічних реформ для зниження інфляції та стабілізації валютного курсу.

7. Розвиток ринку управлінських кадрів:

– професійна освіта за рахунок створення навчальних програм та сертифікацій для менеджерів фондів;

– підвищення кваліфікації за рахунок організації курсів підвищення кваліфікації та обміну досвідом з міжнародними колегами.

8. Запровадження податкових стимулів:

– податкові пільги через надання податкових пільг для інвесторів в ІСІ та зниження податкового навантаження на управлінські компанії;

– інвестиційні стимули через впровадження спеціальних інвестиційних програм та грантів для стимулювання інвестування.

9. Залучення міжнародного досвіду:

– міжнародна співпраця шляхом налагодження співпраці з міжнародними організаціями та фондами для обміну досвідом та залучення іноземних інвестицій.

– інтеграція до міжнародних стандартів шляхом адаптації в Україні міжнародних стандартів управління активами та інвестиційної діяльності.

Реалізація цих напрямків вимагає зусиль як з боку державних органів, так і з боку приватного сектору. Комплексний підхід, спрямований на вирішення існуючих проблем та використання нових можливостей, дозволить створити сприятливе середовище для розвитку інститутів спільного інвестування в Україні.

3.3. Напрямки розвитку інвестування ІСІ в Україні

Для подолання існуючих проблем розвитку інвестування ІСІ в Україні необхідно здійснити комплексний підхід, включаючи реформу регуляторного середовища, підвищення фінансової грамотності населення, створення сприятливих умов для діяльності управляючих компаній та розвиток фондового ринку. Інтеграція досвіду розвинених країн, таких як США і країни Європейського Союзу, також може сприяти зміцненню українських ІСІ та їхньої ролі у національній економіці. Так, досвід Сполучених Штатів у сфері організації діяльності інститутів спільного інвестування (ІСІ) може бути дуже корисним для України. У США ІСІ відіграють ключову роль у фінансовій системі, забезпечуючи значну частку інвестиційного капіталу, що сприяє економічному зростанню та розвитку ринків капіталу. Враховуючи дані аспекти в Україні є доцільним реалізація наступних заходів, щодо імплементації досвіду США в Україні:

1. *Регуляторна база*. В США ІСІ регулюються на федеральному рівні, головним чином Комісією з цінних паперів та бірж (SEC). Ця регуляторна база забезпечує високу прозорість, захист прав інвесторів та підтримку ринкової дисципліни. Україна може зміцнити свою регуляторну базу, запозичуючи найкращі практики з американського законодавства, зокрема в частині вимог до прозорості, звітності та захисту прав інвесторів.

2. *Професійне управління активами*. В США управляючі компанії ІСІ повинні дотримуватися високих стандартів професійної етики та компетентності. Україна може впровадити подібні стандарти сертифікації та ліцензування для менеджерів активів, що підвищить рівень довіри до ІСІ.

3. *Диверсифікація продуктів.* Американські ІСІ пропонують широкий спектр інвестиційних продуктів, включаючи взаємні фонди, біржові інвестиційні фонди (ETF), фонди нерухомості (REIT) та інші. Україна може стимулювати

розвиток різних типів ІСІ, щоб задовольнити потреби різних категорій інвесторів і сприяти диверсифікації інвестиційних портфелів.

4. *Фінансова освіта та просвіта*. В США велика увага приділяється фінансовій освіті населення. Кампанії з фінансової просвіти допомагають інвесторам краще розуміти ризики та можливості, пов'язані з інвестуванням у ІСІ. Україна може організувати подібні освітні програми, щоб підвищити рівень фінансової грамотності серед населення.

5. *Технологічні інновації*. Американські ІСІ активно впроваджують технологічні інновації, такі як автоматизоване управління портфелем (робо-адвайзери), платформи онлайн-інвестування та блокчейн для підвищення прозорості та ефективності. Україна може перейняти ці технологічні рішення для покращення доступу до інвестиційних продуктів та підвищення їхньої привабливості.

6. *Захист прав інвесторів*. Важливим аспектом є захист прав інвесторів. У США існує чітка система захисту інвесторів, включаючи механізми вирішення спорів та компенсаційні фонди. Україна може розробити та впровадити подібні механізми для захисту інтересів інвесторів.

7. *Підтримка малого та середнього бізнесу (МСБ).* В США ІСІ відіграють важливу роль у фінансуванні МСБ через спеціалізовані фонди. Україна може стимулювати створення ІСІ, орієнтованих на підтримку МСБ, що сприятиме розвитку підприємництва та економічного зростання.

Впровадження американського досвіду організації діяльності ІСІ може значно зміцнити фінансовий сектор в Україні, сприяти економічному розвитку та підвищити рівень довіри до інвестиційних інструментів серед населення, що в свою чергу наддасть можливість розвивати інвестування ІСІ.

Розвиток інвестування інститутів спільного інвестування (ІСІ) в Україні має ключове значення для стимулювання економічного зростання та підвищення фінансової стабільності. Визначимо основні напрямки розвитку інвестування ІСІ в Україні:

1. Розширення законодавчої та регуляторної бази за рахунок:

– модернізації законодавства. Вдосконалення нормативно-правової бази для регулювання діяльності ІСІ, що включає спрощення процедур реєстрації та звітності, а також підвищення прозорості;

– гармонізації з європейськими стандартами. Приведення національного законодавства у відповідність з європейськими нормами та стандартами для полегшення іноземних інвестицій та інтеграції у глобальні фінансові ринки.

2. Стимулювання інвестиційної активності за рахунок:

– податкових стимулів: запровадження податкових пільг для інвесторів, які вкладають кошти в ІСІ, щоб заохочувати довгострокові інвестиції;

– фіскальних стимулів: впровадження державних програм підтримки для зменшення ризиків та підвищення дохідності інвестицій.

3. Диверсифікація інвестиційних продуктів через:

– інноваційні фінансові інструменти: розробка та впровадження нових фінансових продуктів, таких як зелений та соціальний облігації, які спрямовані на екологічно та соціально відповідальні інвестиції;

– розширення спектру активів: залучення нових типів активів для інвестування, включаючи нерухомість, інфраструктурні проекти та венчурний капітал.

4. Підвищення фінансової грамотності за рахунок:

– освітні програми: реалізація освітніх ініціатив для підвищення рівня фінансової грамотності серед населення, що сприятиме більш активному залученню до інвестування в ІСІ;

– інформаційна підтримка: надання інвесторам доступу до аналітичних матеріалів та досліджень для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень.

5. Розвиток інфраструктури фінансового ринку шляхом:

– технологічних платформ: впровадження сучасних технологічних рішень для автоматизації та оптимізації процесів інвестування, таких як платформи для електронної торгівлі та управління активами;

– розширення мережі дистрибуції: створення нових каналів розповсюдження інвестиційних продуктів через фінансових консультантів, банки та онлайн-платформи.

6. Підтримка сталого розвитку через:

– ESG-критерії: інтеграція екологічних, соціальних та управлінських критеріїв у інвестиційні стратегії ІСІ для підтримки сталого розвитку;

– інвестування у зелені проекти: сприяння інвестиціям у проекти, що зосереджені на екологічній стійкості, енергоефективності та відновлюваних джерелах енергії.

7. Розвиток співпраці з міжнародними фінансовими інститутами шляхом:

– партнерства. Залучення міжнародних фінансових інститутів для реалізації спільних інвестиційних проектів та обміну досвідом;

– грантів та кредитів. Використання грантів та пільгових кредитів від міжнародних організацій для підтримки стратегічних інвестиційних ініціатив.

Для забезпечення стійкого розвитку інвестування ІСІ в Україні необхідно впроваджувати комплексні заходи, спрямовані на вдосконалення регуляторного середовища, стимулювання інвестиційної активності, підвищення фінансової грамотності та розвиток інфраструктури фінансового ринку. Ці кроки дозволять підвищити привабливість інвестиційного клімату та сприятимуть залученню як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій.

Отже, впровадження досвіду США щодо організації діяльності ІСІ може значно зміцнити фінансовий сектор в Україні, сприяти економічному розвитку та підвищити рівень довіри до інвестиційних інструментів серед населення, що в свою чергу наддасть можливість розвивати інвестування ІСІ. Для забезпечення стійкого розвитку інвестування ІСІ в Україні необхідно впроваджувати комплексні заходи, спрямовані на вдосконалення регуляторного середовища, стимулювання інвестиційної активності, підвищення фінансової грамотності та розвиток інфраструктури фінансового ринку. Ці кроки дозволять підвищити привабливість інвестиційного клімату та сприятимуть залученню як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій.

Основними напрямки вдосконалення методів формування і управління інвестиційним портфелем ТОВ «КУА «ОТП КАПІТАЛ» є:

1. Використання сучасних технологій і аналітики:

– великі дані (Big Data) та штучний інтелект (AI). Впровадження технологій великих даних та штучного інтелекту для покращення аналізу ринку, прогнозування тенденцій і прийняття інвестиційних рішень на основі більш глибоких і точних даних;

– автоматизація процесів. Використання алгоритмів для автоматизації рутинних операцій, що зменшить час і витрати, необхідні для управління портфелем, і дозволить зосередитися на стратегічних завданнях.

2. Оптимізація структури портфеля:

– диверсифікація. Підвищення рівня диверсифікації портфеля за рахунок включення різних класів активів, секторів економіки та географічних регіонів для зменшення ризиків і підвищення стійкості портфеля;

– оцінка ризиків. Використання сучасних методів оцінки та управління ризиками, таких як Value at Risk (VaR), Stress Testing, для більш точного прогнозування потенційних втрат і розробки відповідних стратегій зниження ризиків.

3. Підвищення кваліфікації команди за рахунок:

– професійний розвиток. Регулярне навчання та підвищення кваліфікації співробітників з метою ознайомлення з новими інвестиційними інструментами, методами аналізу ринку і управління ризиками;

– залучення експертів. Залучення зовнішніх консультантів і експертів з різних галузей для надання додаткових знань і досвіду в управлінні інвестиціями.

4. Розробка нових інвестиційних продуктів:

– інноваційні інструменти. Розробка і впровадження нових інвестиційних продуктів, таких як екологічно спрямовані фонди (ESG-фонди), криптовалютні фонди або фонди з альтернативними активами, які можуть залучити нових інвесторів і підвищити привабливість портфеля;

– гнучкі стратегії. Впровадження більш гнучких інвестиційних стратегій, які можуть швидко адаптуватися до змін ринкових умов і потреб інвесторів.

5. Поліпшення комунікації з інвесторами:

– прозорість. Підвищення прозорості у взаємодії з інвесторами шляхом надання регулярних звітів, аналізів і прогнозів, що дозволить їм краще розуміти стан і перспективи інвестиційного портфеля.

– зворотний зв'язок. Запровадження системи зворотного зв'язку з інвесторами для виявлення їхніх потреб і очікувань, що допоможе краще адаптувати стратегії управління портфелем до їхніх вимог.

6. Розвиток стратегії сталого розвитку:

– соціальна відповідальність. Впровадження принципів соціальної відповідальності та сталого розвитку у процес формування і управління портфелем, що може підвищити його привабливість для інвесторів, які орієнтовані на ESG-критерії;

– довгострокові інвестиції. Орієнтація на довгострокові інвестиції, які можуть забезпечити стабільний дохід та зниження ризиків в довгостроковій перспективі.

Таким чином, вдосконалення методів формування і управління інвестиційним портфелем ТОВ «КУА «ОТП КАПІТАЛ» вимагає системного підходу, включаючи впровадження сучасних технологій, оптимізацію структури портфеля, підвищення кваліфікації команди, розробку нових продуктів, поліпшення комунікації з інвесторами та розвиток стратегії сталого розвитку. Такий підхід допоможе підвищити ефективність управління, знизити ризики та забезпечити стабільний розвиток підприємства ТОВ «КУА «ОТП КАПІТАЛ».

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження в кваліфікаційній бакалаврській роботі сформувано наступні висновки.

1. Інститути спільного інвестування (ІСІ) - це фінансові організації, які акумулюють кошти інвесторів з метою їх подальшого інвестування в різні фінансові інструменти, такі як акції, облігації, нерухомість тощо. Основною метою ІСІ є забезпечення інвесторам можливості отримання доходу за рахунок професійного управління їхніми коштами та диверсифікації ризиків.

2. Інститути спільного інвестування включають різні форми, зокрема інвестиційні фонди та компанії з управління активами. Інститути спільного інвестування також можна поділити на такі категорії: залежить від організаційно-правової форми, в якій він створений (тип установи та вид договору); залежить від послідовності дій (відкритий (купівля цінних паперів у будь-який час за бажанням учасника), інтервальний (купівля цінних паперів протягом періоду, визначеного в проспекті емісії), закритий (купівля цінні папери час від часу) без зобов'язання викупу цінних паперів)); залежить від тривалості діяльності (термінові та постійні); за напрямом інвестування та характером активів інституту спільного інвестування (диверсифіковані, недиверсифіковані, спеціальні та кваліфіковані види); залежить від ліквідності цінних паперів, випущених механізмами спільного інвестування на регульованих фондових ринках (біржових і небіржових).

3. Основними завданнями формування портфеля ІСІ є: мінімізація інвестиційного ризику; ефективне використання капіталу ІСІ; забезпечення високої довгострокової та поточної прибутковості інвестицій; переконатися, що ліквідність портфеля знаходиться на належному рівні. Важливу роль при формуванні портфеля цінних паперів ІСІ відіграє диверсифікація фінансових інструментів, тип портфеля, рівень оподаткування доходу за окремими фондовими інструментами та ліквідність портфеля.

4. Методологія оцінки ефективності інвестиційної діяльності ІСІ базується на поєднанні різних методів аналізу, що дозволяє отримати комплексне уявлення про результати діяльності фондів. Важливо враховувати як фінансові показники, так і регуляторні та економічні фактори, щоб забезпечити всебічну оцінку ефективності інвестиційної діяльності інститутів спільного інвестування. Використання показників рентабельності дозволяє комплексно оцінити ефективність інвестиційної діяльності ІСІ, зокрема їх здатність генерувати прибуток та ефективно управляти активами. Ці показники є важливими інструментами для інвесторів та менеджерів при прийнятті рішень щодо інвестиційної стратегії та управління активами.

5. Основним нормативно-правовим актом, що регулює діяльність ІСІ, у тому числі професійних учасників інвестиційного ринку, є Закон України «Про інститути спільного інвестування». Закон акцентує увагу на забезпеченні залучення та ефективного розміщення фінансових ресурсів інвесторів, уточнює правові та організаційні основи створення, діяльності та припинення суб’єктів спільного інвестування, особливості управління активами окремих суб’єктів, визначає вимоги до складу суб’єктів спільного інвестування, суб'єктів інвестування та структуру таких активів та зберігання, особливості випуску, обігу, обліку та погашення цінних паперів ІСІ, а також порядок розкриття інформації про їх діяльність. Закон є кульмінацією майже двох десятиліть розвитку індустрії інвестиційних фондів України.

6. Проаналізовано, що за період 30.09.2021 – 30.09.2023 рр. кількість ІСІ в управлінні мала тенденцію до зростання із рівня в 1676 станом на 30.09.2021 р. до 1811 станом на 30.09.2023 рр.. За даний період часу також відбулося зростання кількості сформованих ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів – із 1624 до 1762 станом на 30.09.2023 рр.

7. Проведений аналіз показав, що за період 2021-2023 рр. інші операційні доходи ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» мали тенденцію до зростання із обсягу в 7966 тис. грн. в 2021 році до 13125 тис. грн. в 2023 році. За досліджуваний період чистий прибуток ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» мав тенденцію до зростання із 7689 тис.

грн. в 2021 році до 12698 тис. грн. в 2023 році. Також в динаміці спостерігається щорічне зростання поточних фінансових інвестицій ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» із обсягу в 17321 тис. грн. в 2021 році до 72173 тис. грн. в 2023 році. Рентабельність інвестицій в динаміці мала тенденцію до зменшення із рівня в 50,42% в 2021 році до 18,71% за результатом 2023 року. Рентабельність активів ТОВ «КУА "ОТП КАПІТАЛ» за дослідуваний період зросла із рівня в 9,93% в 2021 році до 10,36% за результатом 2023 року.

8. Досвід країн світу щодо організації інвестиційної діяльності інститутів спільного інвестування (ІСІ) є важливим джерелом для розуміння та розроблення напрямків вдосконалення практики організації інвестиційної діяльності ІСІ в Україні. Деякі з найвідоміших країн з ефективною системою ІСІ включають Сполучені Штати Америки, Велику Британію, Люксембург, Швейцарію та країни Європейського Союзу. Сполучені Штати Америки, зокрема, мають дуже розвинену систему ІСІ з широким спектром доступних продуктів та послуг для різних типів інвесторів. Фонди акцій, облігацій, нерухомості та індексні фонди – лише кілька прикладів інвестиційних продуктів, доступних для американських інвесторів. Регулятори, такі як Комісія з цінних паперів та бірж (SEC), надають нагляд та регулювання для забезпечення стабільності та довіри до ринку.

9. Впровадження досвіду США щодо організації діяльності ІСІ може значно зміцнити фінансовий сектор в Україні, сприяти економічному розвитку та підвищити рівень довіри до інвестиційних інструментів серед населення, що в свою чергу наддасть можливість розвивати інвестування ІСІ. Для забезпечення стійкого розвитку інвестування ІСІ в Україні необхідно впроваджувати комплексні заходи, спрямовані на вдосконалення регуляторного середовища, стимулювання інвестиційної активності, підвищення фінансової грамотності та розвиток інфраструктури фінансового ринку. Ці кроки дозволять підвищити привабливість інвестиційного клімату та сприятимуть залученню як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій.

10. Вдосконалення методів формування і управління інвестиційним портфелем ТОВ «КУА «ОТП КАПІТАЛ» вимагає системного підходу, включаючи

впровадження сучасних технологій, оптимізацію структури портфеля, підвищення кваліфікації команди, розробку нових продуктів, поліпшення комунікації з інвесторами та розвиток стратегії сталого розвитку. Такий підхід допоможе підвищити ефективність управління, знизити ризики та забезпечити стабільний розвиток підприємства ТОВ «КУА «ОТП КАПІТАЛ».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Петик Л.О., Теліжин І.Л. Діяльність інститутів спільного інвестування в Україні: стан та перспективи. «*Young Scientist*». № 11 (75). November, 2019

2. Про інститути спільного інвестування : Закон України від 05 липня 2012 р. № 5080-VI; зі змінами / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text (Дата звернення: 01.04.2024)

3. Железов О.Є. Становлення та розвиток інститутів спільного інвестування в країнах Західної Європи, США і України (історико-правовий аспект) : автореф. дис. … канд. юрид. наук : 12.00.01. Харків, 2012. 20 с.

4. Çelik S., Isaksson M. Institutional investors and ownership engagement. *Financial Market Trends*. 2013. Vol. 2. P. 93–114. URL: https://www.oecd.org/finance/Institutional-investors-ownership-engagement.pdf (Дата звернення: 03.04.2024)

5. Полюхович В. Особливості правового змісту інститутів спільного інвестування. *Юридична Україна*. 2011. № 8. С. 73–76.

6. Інститути спільного інвестування. Правове регулювання господарської діяльності зі спільного інвестування : монографія / О.В. Гарагонич, Ю.М. Бисага, О.Ю. Кампі, Д.М. Бєлов. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2014. 216 с.

7. Кампі О.Ю. Правове регулювання господарської діяльності зі спільного інвестування за участю за участю інститутів спільного інвестування : автореф. дис. … канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2013. 20 с.

8. Клименко К.В. Інститути спільного інвестування в національній системі фінансового посередництва : автореф. дис. … канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2014. 20 с.

9. Олексів І.Б., Шпакович І.Р. Сутність та класифікація інститутів спільного інвестування. *Вісник соціально-економічних досліджень.* 2013. № 4(51). С. 310–314

10. Цуркан А.В. Розвиток фондового ринку та проблеми трансформації заощаджень населення в інвестиції. *Інтернаука*. 2017. № 2(24), 2

11. Семенча І.Є., Резник Г.І. Діяльність інститутів спільного інвестування в Україні: сучасні проблеми та шляхи їх подолання. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка.* Випуск 28. 2018

12. Дука А. П. Теорія і практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2017. 432 с.

13. Перконос П. П. Механізм формування та управління портфелем інститутів спільного інвестування. *Ефективна економіка.* 2012. №4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1070# (Дата звернення 03.05.2024).

14. Дуда М. О. Формування інвестиційного портфеля інститутів спільного інвестування. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі.* 2014. № 4 (66). С. 171 – 176.

15. Бражник Л.В., Дорошенко О.О. Діяльність інститутів спільного інвестування в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2020. Випуск 42. С. 279–284.

16. Камінський А.Б. Інформаційна прозорість у діяльності ІСІ: теоретичне обґрунтування і практика реалізації. *Фінанси України*. 2010. № 11. С. 60-70.

17. Носова Є.А., Могге Д.Б. Сучасний стан та особливості функціонування венчурних інвестиційних фондів в Україні. *Ефективна економіка.* 2017. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_3_31 (дата звернення: 07.04.2024)

18. Діденко Л.В., Ватоян А.М., Єрьоміна М.А. Роль венчурних інститутів спільного інвестування в забезпеченні інноваційного розвитку України. *Економіка і суспільство*. 2018. № 19. С. 143–151. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ ukr/22.pdf. (Дата звернення: 11.04.2024)

19. Бєлоусова С.В. Міжнародні пайові та корпоративні інвестиційні фонди: специфіка та розвиток в Україні. *Бізнес-навігатор*. 2018. Вип. 2. С. 80–83.

20. Шкура І.С., Вініченко О.М., Грибкова М.А. Можливості використання потенціалу хедж-фондів для українських інвесторів. *Академічний огляд*. 2021. № 1. С. 108–124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ao_2021_1_12. (Дата звернення: 13.04.2024)

21. Скоморович І.Г. Місце інвестиційних фондів на ринку фінансових послуг. *Економічний форум*. 2020. № 1. С. 121–128.

22. Моргачов І.В. Особливості диверсифікації та ребалансування портфеля цінних паперів: аспекти організації діяльності інвестиційних фондів . *Економіка та право*. 2022. № 1. С. 98–108.

23. Ліпич Л. Г., Івашко О. А.. Економіко-математичне моделювання інвестиційних явищ і процесів на територіях зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності. *Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Економіка.* - 2010. Вип. 13. С. 458-466.

24. Костенко Е., Лапшин В. І., Шульга Н. В. Таксономічний аналіз рейтингу регіонів України для інвестування. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2013. № 2. С. 94-103.

25. Маслій В. В. Авторегресійні моделі як інструмент для аналізу процесу іноземного інвестування. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 6. С. 311-317.

26. Зянько В.В., Грабовецький Б.Є., Дослідження тенденції зростання кількості інвестиційних фондів: аналіз і прогнозування. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія : економічні науки*. Т2. 2012. №5. С.103-109.

27. Клименко О. В. Методика оцінки ефективності реальних інвестицій в Excel. *Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут"*. 2013. № 10. С. 467- 473.

28. Гриценко А. А. Інвестиційна діяльність підприємства: теорія і практика. Київ: КНЕУ, 2008.

29. Ілляшенко С. М. Інвестиційний менеджмент: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2010.

30. Луцишин З. О. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2009.

31. Дідух І. В. Інвестування: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2012.

32. Ковальчук Т. Т. Основи інвестиційної діяльності: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ, 2011.

33. Мазаракі А. А. Інвестиційний ринок: підручник. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2013.

34. Семенюк О. А. Основи інвестиційного менеджменту: навчальний посібник. Одеса: ОНУ, 2010.

35. Фурдичко Л.Є. Інститути спільного інвестування: міжнародний досвід, специфіка та розвиток в Україні. *Регіональна економіка*. 2009. № 1. С. 81-88.

36. Коваленко М.А., Радванська Л.М.. Фінанси спільного інвестування: навч. Посібник. Херсон: Олді-плюс, 2017. 248 с.

37. Про інвестиційну діяльність України: Закон України від 10 жовтня 2022 р. № 1560-XII; зі змінами / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text (дата звернення: 10.04.2024)

38. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 15 травня 2024 р. № 448/96-ВР; зі змінами / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text (Дата звернення: 10.04.2024)

39. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 27.04.2024 р. № 3480-IV; зі змінами / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text (Дата звернення: 10.04.2024)

40. 35290039 - ТОВ "КУА "ОТП КАПІТАЛ" - Фінансова звітність за 2022 рік - Clarity Project (clarity-project.info) URL: https://clarity-project.info/edr/35290039/finances?current_year=2022 (Дата звернення: 18.04.2024)

41. 35290039 - ТОВ "КУА "ОТП КАПІТАЛ" - Фінансова звітність за 2023 рік - Clarity Project (clarity-project.info) URL: https://clarity-project.info/edr/35290039/finances?current_year=2023 (Дата звернення: 18.04.2024)

42. Аналітичний огляд ринку управління активами в Україні / Українська асоціація інвестиційного бізнесу. URL: http://www.uaib.com.ua (Дата звернення: 10.04.2024)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Баланс (Звіт про фінансовий стан) 2023 р.

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2	3
з нарахованих доходів	1140	370	918
Поточні фінансові інвестиції	1160	43 111	72 173
Г роші та їх еквіваленти	1165	30 714	1 123
Рахунки в банках	1167	30 714	1 123
Усього за розділом II	1195	74 197	74 217
Баланс	1300	74 197	74 217

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	250 000	250 000
Додатковий капітал	1410	148 635	154 246
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	41 373	54 071
Неоплачений капітал	1425	100 110	98 981
Вилучений капітал	1430	265 750	285 175
Усього за розділом I	1495	74 148	74 161
товари, роботи, послуги	1615	14	12
Поточні забезпечення	1660	35	44
Усього за розділом III	1695	49	56
Баланс	1900	74 197	74 217

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Інші операційні доходи	2120	13 125	11 835
Адміністративні витрати	2130	809	1 038
Інші операційні витрати	2180	10 340	13 421
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1 976	
збиток	2195		2 624
Інші доходи	2240	10 722	11 745
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	12 698	9 121
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	12 698	9 121

ДОДАТОК Б

Баланс (Звіт про фінансовий стан) 2022 р.

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
І. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	962	630
первісна вартість	1001	2 724	2 724
накопичена амортизація	1002	1 762	2 094
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	
Основні засоби	1010	1 825	1 357
первісна вартість	1011	2 483	2 636
знос	1012	658	1 279
Усього за розділом І	1095	2 787	1 987
ІІ. Оборотні активи Запаси	1100	0	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 098	1 196
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	113	9
з бюджетом	1135	3	16
з нарахованих доходів	1140	25	88
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	390	427
Поточні фінансові інвестиції	1160	17 321	16 229
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 917	6 572
Рахунки в банках	1167	1 917	6 572
Усього за розділом ІІ	1195	20 867	24 537
Баланс	1300	23 654	26 524

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
І. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10 000	10 000
Резервний капітал	1415	508	665
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	7 913	10 888
Усього за розділом І	1495	18 421	21 553
ІІ. Довгострокові зобов’язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов’ язання	1500	0	
Інші довгострокові зобов’язання	1515	763	254
Усього за розділом ІІ	1595	763	254
Ш. Поточні зобов’язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов’язаннями	1610	443	550
товари, роботи, послуги	1615	457	144
розрахунками з бюджетом	1620	8	149
у тому числі з податку на прибуток	1621	6	146
розрахунками з оплати праці	1630	38	1
за розрахунками з учасниками	1640	796	795
Поточні забезпечення	1660	2 728	3 078
Усього за розділом ІІІ	1695	4 470	4 717
Баланс	1900	23 654	26 524

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Інші операційні доходи	2120	11 835	7 966
Адміністративні витрати	2130	1 038	1 045
Інші операційні витрати	2180	13 421	7 460
збиток	2195	2 624	539
Інші доходи	2240	11 745	8 228
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	9 121	7 689
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	9 121	7 689

ДОДАТОК Д2

StrikePlagiarism.com

Дата звіту 6/5/2024
Дата редагування ---

Звіт не був оцінений.

метадані

Заголовок
Діяльність інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку

Автор
Аль-Зубі Юлія Бассамівна

Науковий керівник / Експерт
д.е.н., професор Онікієнко С.В.

підрозділ
кафедра корпоративних фінансів і контролінгу

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		1
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	113

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плаґіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

18.92% (18.92%) КП 1	8.74% (8.74%) КП 2	2.13% (2.13%) КЦ
25	**12175**	**94567**
Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2	Кількість слів	Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плаґіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/download/5871/5742	125	1.03 %
2	https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/download/5871/5742	116	0.95 %
3	http://www.lsej.org.ua/12_2021/39.pdf	91	0.75 %
4	https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/download/5871/5742	79	0.65 %
5	https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/download/5871/5742	75	0.62 %
6	http://n-visnik.pneu.edu.ua/collections/2022/292-293/pdf/53-60.pdf	63	0.52 %
7	http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/11/125.pdf	61	0.50 %

ДОДАТОК Д3

Протокол аналізу звіту подібності науковим керівником

Заявляю, що я ознайомився (-лась) з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи:

Автор: Аль-Зубі Юлія Бассамівна

Назва: Діяльність інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку

Координатор: д.е.н., професор Онікієнко С.В.

Підрозділ: кафедра корпоративних фінансів і контролінгу

Коефіцієнт подібності 1:18.9

Коефіцієнт подібності 2:8.7

Тривога: 1

Після аналізу Звіту подібності констатую наступне:

☒ виявлені в роботі запозичення є сумлінними і не мають ознак плагіату. Тому робота визнається самостійною і допускається до захисту;

☐ виявлені в роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і самостійності її автора. Роботу направити на доопрацювання;

☐ виявлені в роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень. У зв'язку з чим, робота не допускається до захисту.

Обгрунтування:

Перевірка за коефіцієтами подібності по кожному з зазначених у звіті пунктів підтвердила, що визначені фрагменти мають некритичну питому вагу у тексті роботи, не мають безпосереднього стосунку до ключових положень дослідження та отриманих автором результатів дослідження і супроводжуються відповідними посиланнями у списку використаних джерел.

.....

11.06.24 ....

Дата *Підпис Наукового керівника*

ДОДАТОК М1

ЗГОДА
на обробку персональних даних

Я, Аль-Зубі Юлія Бассамівна
народилася «16» квітня 2003 року, здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Корпоративні фінанси» кафедри корпоративних фінансів і контролінгу, денної форми навчання факультету фінансів Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 року № 2297-УІ, шляхом підписання цього тексту, даю згоду ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» та Міністерству освіти і науки України на:

- обробку моїх персональних даних: прізвище, ім'я, по-батькові, дату народження, місце та форму навчання, з метою забезпечення реалізації адміністративно-правових відносин, відносин у сфері бухгалтерського і податкового обліку пов'язаних зі здійсненням заходів щодо виявлення та запобігання академічному плагіату;
- зберігання кваліфікаційної роботи в електронному архіві Університету (iRKNEU), розміщення її в бібліотечних репозитаріях та в інформаційних базах даних, що використовуються для перевірки робіт на наявність академічного плагіату.

Мої персональні дані, на обробку яких я даю цю згоду, можуть бути передані третім особам тільки у випадках, передбачених законодавством України.

«13» червня 2024 року _____ Аль-Зубі Ю.Б.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ДОДАТОК Т2

ЗГОДА
на обробку персональних даних

Я, Аль-зубі Юлія Бассамівна
народилася «16» квітня 2003 року, здобувач кафедри корпоративних фінансів і контролінгу заочної форми навчання факультету фінансів ДВНЗ «Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана», освітньо-професійної програми Корпоративні фінанси

відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 року № 2297-УІ, шляхом підписання цього тексту, даю згоду ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» та Міністерству освіти і науки України на обробку моїх персональних даних: прізвище, ім'я, по-батькові, дату народження, місце та форму навчання, з метою забезпечення реалізації адміністративно-правових відносин, відносин у сфері бухгалтерського і податкового обліку з метою здійснення заходів щодо виявлення та запобігання плагіату.

Також даю свою згоду на зберігання кваліфікаційної бакалаврської роботи в електронному архіві Університету та її розміщення в інформаційних базах даних та бібліотечних репозитаріях, що використовуються для перевірки робіт на наявність академічного плагіату.

Мої персональні дані, на обробку яких я даю цю згоду, можуть бути передані третім особам тільки у випадках, передбачених законодавством України.

«4» червня 2024 року Аль-Зубі Ю.Б.

ДОДАТОК Т1

Супровідна інформація **
до кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти
для її передачі до Наукової бібліотеки імені М. В. Довнар-Запольського

Автор (прізвище ім'я, по батькові (повністю), **(мовою оригіналу та англ. мовою)**	Аль-Зубі Юлія Бассамівна (Al-Zubi Yuliia)
Назва кваліфікаційно роботи (мовою оригіналу та англ. мовою)	Діяльність інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку. Activities of joint investment institutes on the financial market.
Ключові слова (5-7) **(мовою оригіналу та англ. мовою)**	фінансове посередництво, інститути спільного інвестування, інвестиційний портфель, оцінка ефективності financial intermediation, joint investment institutes, investment portfolio, performance evaluation..
Анотація / короткий огляд (500-800 знаків з пробілами для обох анотацій) **(мовою оригіналу та англ.мовою)**	У роботі вдалось дослідити теоретичні засади функціонування ІСІ та описати алгоритми використання методів і методик формування і управління інвестиційним портфелем. Автор здійснив прикладне дослідження оцінки діяльності ІСІ в Україн та описав поточний стан нормативного і правового регулювання діяльності інститутів спільного інвестування; Здійснив комплексну оцінку фінансової і інвестиційної діяльності обраного ІСІ та описав виявлені проблеми та перспективи розвитку управління ІСІ. In the work, it was possible to investigate the theoretical foundations of the functioning of the CII and to describe the algorithms for the use of methods and techniques for the formation and management of an investment portfolio. The author carried out an applied study of the assessment of the activities of the CII in Ukraine and described the current state of regulatory and legal regulation of joint investment institutes; He carried out a comprehensive assessment of the financial and investment activities of the selected CII and described the identified problems and prospects for the development of CII management.
Науковий керівник (прізвище, ім'я, по батькові (повністю) **(мовою оригіналу та англ. мовою)**	Онікієнко Сергій Володимирович (Serhii Onikienko)

ННІ/Факультет, випускова кафедра (мовою оригіналу та англ. мовою)	Факультет фінансів, Кафедра корпоративних фінансів і контролінгу (Faculty of Finance, Department of Corporate Finance and Controlling)
Освітня програма (мовою оригіналу та англ. мовою)	Корпоративні фінанси Corporate Finance
Мова (основна мова матеріалу)	Українська
Рівень вищої освіти (перший (бакалаврський))	Перший (бакалаврський)
Дата захисту	19 червня 2024 року